Ἔτος Β' 1885 — ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ — 8 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ ΑΡΙΘ. 80

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ
Προπληρωτέα
Ἐν Ἑλλάδι . . . . . Δρ. 10
Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ . . . . Φρ. χρ. 12

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ
Ἐν ὁδῷ Μουσῶν ἀριθ. 6.

Ἕκαστον φύλλον τιμᾶται λεπτῶν 20.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡμερολόγιον.
Παράδοξος ἀγών, ὑπὸ Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗ.
Ζωΐτσα (τέλος).
Ἑλληνικαὶ παραδόσεις. (Τὸ ἄσβεστον καντίλι ἀγνώστου Ἁγίου — Οἱ ἑπτὰ κυνηγοί.)
Σημειώσεις. (Αἱ ἐν Μιστρᾷ ἐκκλησίαι. — Αἱ εἰκασίαι τοῦ μαρκησίου Βώλας. — Ἡ ἐρήμωσις τῶν Ἀθηνῶν, ὑπὸ Δ. Γρ. Κ.).
Δρᾶμα ἐν Μεξικῷ (Διήγημα).
Ἔργα καὶ ἡμέραι.
Φιλολογικά, ἐπιστημονικά, καλλιτεχνικά
Οἱ Ἅγιοι Θεόδωροι καὶ ἡ Φανερωμένη ὑπὸ Γ. ΛΑΜΠΑΚΗ.
Ἡ ἐν Καλαβρύτοις πανήγυρις, ὑπὸ ΛΑΔΩΝΟΣ.
Ἀπαντήσεις ἄνευ ἐρωτήσεων. (Ἡλικία τοῦ Παρισινοῦ τύπου. — Ὅπου ἀποδεικνύεται ὅτι περισσότερα κερδίζει τις ὅταν βγάζῃ φωνὰς παρὰ ὅ,τι δήποτε ἄλλο. — Ἡ ἀποτέφρωσις τῶν νεκρῶν. — Νοσταλγία ὄφεως κλ.)
Πνευματικαὶ ἀσκήσεις. — Λύσεις — Λύται.
Ἀλληλογραφία.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ. Τὸ γενέθλιον τῆς Θεοτόκου (16 ἢ 17 π. Χ.)

ΙΣΤΟΡΙΑ. 1822. Ὁ Τουρκικὸς στόλος ἐμποδίζεται ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων νὰ πλεύσῃ εἰς τὸν Ἀργολικὸν κόλπον.

ΠΑΡΑΔΟΞΟΣ ΑΓΩΝ

Κύριε Συντάκτα τῆς «Ἑβδομάδος»,

Ὅτε πρό τινος ἐμελέτων νὰ συντάξω ἔκθεσίν τινα καθολικὴν περὶ τῶν ἐργασιῶν, αἵτινες κατὰ τὸ παρὸν ἔτος ἐγένοντο ὑπὲρ τῆς γλώσσης ἡμῶν, οὐδ' ἐσκέφθην τὸ παράπαν, ὅτι ἔμελλον οὕτω νὰ κινήσω ἐναντίον μου τοσοῦτον τὸν χόλον τῶν κρινομένων. Ἀτυχῶς τοῦτο συνέβη, καὶ ὁ ἀξιότιμος κ. Ἐμ. Ῥοΐδης ἐνόμισεν ἀναγκαῖον νὰ δημοσιεύσῃ ἐν τῇ «Ἀκροπόλει» *μὴ ἀπάντησιν* εἰς τὰ ὑπ' ἐμοῦ γεγραμμένα. Ὁμολογῶ παρρησίᾳ ὅτι σφόδρα ἠπόρησα ὅτε ἀνέγνωσα[1] τὴν μὴ ἀπάντησιν ταύτην· πρῶτον διότι ἐθαύμασα πῶς ὁ ἀξιότιμος κ. Ῥοΐδης δαπανήσας ἐν συνόλῳ σχεδὸν ἴσον χάρτην περὶ ἐμοῦ ὅσον ἐγὼ περὶ αὐτοῦ, δώσας μοι συμβουλήν τινα, ὀνομάσας με ἀκούσιον γελωτοποιόν, συμπλέξας τοσαῦτα σκώμματα καὶ εἰρωνείας μετὰ τῶν σοβαρῶν καὶ ἐπιρρίψας πάντα ταῦτα ἐμοί, ἐν τούτοις *δὲν ἀπήντησεν!* Ἐν καθολικῇ ἐκθέσει διαλαμβάνετε καὶ περὶ τῶν ἐργασιῶν καὶ δοξασιῶν ἀνδρός τινος, ἐκεῖνος ἔπειτα γράφει τοσαῦτα καθ' ὑμῶν, σᾶς εἰρωνεύεται, ζητεῖ νὰ σᾶς ἀποδείξῃ ἀντιφάσκοντα, ἐξηρτημένον ἐξ ἄλλων, νὰ σᾶς παραστήσῃ εἰς τὸν κόσμον τοσοῦτον μωρόν, ὥστε ἰσχυρίζεται, ὅτι πρὸς μόνον τὸν μὴ δυνάμενον νὰ ἐννοήσῃ τὴν διαφορὰν μεταξὺ ἀριθμοῦ τόμων καὶ ἀριθμοῦ συγγραμμάτων δύναται νὰ σᾶς παραβάλῃ, ἐν ἑνὶ λόγῳ ἀγωνίζεται διὰ παντὸς μέσου οὐχὶ ἵν' ἀναιρέσῃ ἐπιστημονικῶς τοὺς λόγους σας, ἀλλὰ μόνον νὰ σᾶς καταστήσῃ καταγέλαστον, καὶ ὅμως, λέγει, δὲν ἀπαντᾷ, ἐπειδή, κατ' αὐτόν, «πᾶσα *σοβαρωτέρα* ἀπάντησις ἀποβαίνει ἀδύνατος»· καὶ τίς λέγει τοῦτο; ὁ Κύριος Ῥοΐδης! Πρωτότυπος τῇ ἀληθείᾳ ἐπίνοια! Κατὰ τοῦτο ἀναμφιβόλως ὁ κ. Δημ. Βερναρδάκης εἶναι εἰλικρινέστερος τοῦ κ. Ῥοΐδου.

Δεύτερος λόγος ἀπορίας ὑπῆρξεν ὁ τρόπος καθ' ὃν ὁ ἀξιότιμος κ. Ῥοΐδης ἐνόμισε πρέπον νὰ μ' ἐλέγξῃ καὶ ἀνασκευάσῃ. Ἀληθὲς ὅτι ἕκαστος ἔχει ἴδιον τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι καὶ συζητεῖν, οὐδ' εἶναι ἑπομένως οὐδεὶς ὑπόχρεως ν' ἀκολουθῇ τῇ μεθόδῳ τοῦ ἑτέρου. Ἀλλ' ὅμως, νομίζω, θὰ ἦτο ἱκανῶς ἀστεῖος ὁ συνήγορος, ὅστις ἀντὶ νὰ φροντίσῃ ν' ἀναιρέσῃ τὰς ὑπὸ τοῦ κατηγόρου προενεχθείσας κατηγορίας *μίαν πρὸς μίαν*, ὡς λέγεται, ἐτρέπετο ἐπὶ εἰρωνείας, ἑτεροζητήσεις, ψεύδη κτλ. καὶ τέλος — ὦ τοῦ θαύματος! — ἐκήρυττεν ὅτι εἶναι σύμφωνος τῷ ἀντιπάλῳ. Καὶ ὅμως τοῦτο ἀκριβῶς ἔπραξεν ὁ κ. Ῥοΐδης. Ἐγὼ δηλ. ἐνόμισα ἐπίμεμπτον τοῦ κ. Ῥοΐδου α) ὅτι τοὺς ἀντιπάλους του ἀπεκάλει *βαρβάρους*· β) ὅτι ψευδῶς παρίστα τὸν Κόντον καὶ Κοραῆν ὡς ἀρχηγέτας τῶν βαρβάρων τούτων ἀντὶ τοῦ Σούτσου, Ἀσωπίου, Βερναρδάκη, Χρυσοβέργη κλπ. γ) ὅτι ἠδίκει μέγιστον τοὺς ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν γλώσσης τοσαῦτα κατορθώσαντας Κοραῆν, Ἀσώπιον, Λιβαδᾶν, Κόντον κλπ. ἀποφαινόμενος, ὅτι *τὸ μόνον κατόρθωμα* αὐτῶν ὡς διορθωτῶν τῆς γλώσσης ἦτο ν' *ἀτιμάσωσι, στιγματίσωσι* καὶ *καταστήσωσιν ἄχρηστον* ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ (ὡσεί ποτε ἦτο ἐν χρήσει) τὸν πλοῦτον τῆς λαλουμένης· δ) ὅτι παρεχάραττε καὶ διέστρεφε τὰ τοῦ κ. Κόντου καὶ οὕτω διέσυρε καὶ ἐξηυτέλιζεν· ε) ὅτι καταβοῶν μετ' ἄλλων τινῶν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Κόντου καὶ τῶν ἄλλων ὑπὲρ τῆς γλώσσης ἡμῶν ἐργασθέντων καὶ ἐξυμνῶν ἣν οὐδεὶς ψέγει λαλουμένην περιπίπτει λεληθότως εἰς τερατώδη ἀντίφασιν, ἀφοῦ τῆς μὲν ἐπαινουμένης ταύτης δημώδους ἀπέχεται καθ' ὁλοκληρίαν, μεταχειρίζεται δὲ ὅπως καὶ ὁ κ. Κόντος αὐτὴν ταύτην τὴν ὁποίαν διασύρει καθαρεύουσαν· ζ) ὅτι μόνον προσωπικὸν πάθος ἀτόπως εἰσαγόμενον εἰς τὸ γλωσσικὸν ζήτημα καὶ ἐπιθυμία παντελοῦς ἀκολασίας εἰς τὴν διαφορωτάτην χρῆσιν πάντων εἶναι αἰτία τοῦ πολέμου κατὰ τῶν ἀπαιτούντων τάξιν καὶ κανονικότητα ἐν τῇ χρήσει, η) ὅτι οὕτως ἐγείρουσι θόρυβον γλωσσικοῦ ζητήματος, ἐνῷ ἀληθῶς εἰπεῖν δὲν ὑπάρχει παρ' ἡμῖν τοιοῦτον ζήτημα, ἀφοῦ πάντες τὴν γραφομένην οὐδεὶς δὲ τὴν δημώδη μεταχειριζόμεθα γράφοντες κτλ. Εἰς ταῦτα πάντα ὁ κ. Ῥοΐδης *οὐδὲ ἓν ἀπήντησεν*· διατί; αὐτὸς ἠξεύρει· ἴσως διότι δὲν τὰ εὑρίσκει ἄξια «σοβαρωτέρας ἀπαντήσεως».

Ὁμοίως ἐλέγομεν ἐν τῇ ἐκθέσει ἐκείνῃ θ) ὅτι ἄτοπος καὶ ὅλως ἀδύνατος ἡ ἐφαρμογὴ ἐπὶ τὴν γλῶσσαν τῆς αἰσθητικῆς ἀρχῆς, καθ' ἣν ἡ προσοχὴ ἀνάγκη νὰ ἐφιστᾶται ὁλόκληρος ἐπὶ τὴν παραστατέαν ἔννοιαν οὐχὶ δὲ νὰ διχάζηται μεταξὺ τῆς παραστατέας ἐννοίας καὶ τῶν ὑλικῶν τῆς παραστάσεως μέσων· ἠτιολογήσαμεν δὲ τοῦτο εἰπόντες 1) ὅτι ἡ ἐπὶ εἰκόνος κηλὶς καὶ ἡ ἐν συναυλίᾳ παράκρουσις, ἅτινα παραβάλλει ὁ κ. Ῥοΐδης πρὸς «πᾶσαν λέξιν ἐλκύουσαν τὴν προσοχὴν ἐφ' ἑαυτὴν καὶ οὐχὶ ὑπὸ μόνου τοῦ σημαινομένου αὐτῆς» ἡ κηλίς, λέγω, καὶ ἡ παράκρουσις μένουσιν ἀείποτε αἰσθηταὶ τοιαῦται, κηλῖδες καὶ παρακρούσεις, ἐνῷ τὸ ἀληθὲς ἐν τῷ λόγῳ εἴτε εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν τύπων εἴτε εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν λέξεων ἀναφέρεται, ἐκλείπει μετά τινα χρόνον. Εἰς ἀπόδειξιν τούτου παρεθήκαμεν παραδείγματα οἷον *σκάβω-σκάβγω-σκάφω, ἀλείβω-ἀλείβγω, ἡ γυναῖκα, ὁ πατέρας* κτλ. ἅτινα, ἀλλόκοτα πάντως φανέντα τὸ πρῶτον, ἐνεκρίθησαν κατόπιν, ἅτε ἀποτριφθέντος ὅλως τοῦ ξένου καὶ ἀήθους. Ὁ τύπος λοιπόν, ἡ λέξις, ὁ τονισμὸς κτλ. τὰ σήμερον ἐπισύροντα ἐφ' ἑαυτὰ τὴν προσοχὴν δυνατὸν νὰ μὴ πράττωσι τοῦτο μετά τινα χρόνον, καὶ ὅτι τοῦτο πιθανόν, μάρτυς ἀψευδὴς εἶναι ἡ νῦν γραφομένη γλῶσσα.

Δευτέραν αἰτιολογίαν τῆς ἀποβολῆς τοῦ διισχυρισμοῦ τοῦ κ. Ῥοΐδου ἐπηνέγκομεν, ὅτι ἐπὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν λέξεων καὶ τῶν τύπων προσεῖχον καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες καὶ Λατῖνοι.

Ὁ δὲ κ. Ῥοΐδης εἰς μὲν τὴν πρώτην αἰτιολογίαν (1) ἀντέταξε καὶ πάλιν τὴν χρυσῆν σιγήν, εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἀπαντᾷ, ὅτι ἐκεῖνος μὲν ὁμιλεῖ περὶ διαφορᾶς κλίσεως, καταλήξεως, τονισμοῦ κτλ. *τῶν αὐτῶν λέξεων* κατ' ἀρχαίζοντα ἢ δημώδη τύπον, ἐγὼ δ' ἀντιτάσσω, ὅτι καὶ παρ' ἀρχαίοις ὑπῆρχε διαφορὰ ἐν τῇ ἐκλογῇ καὶ τῇ πλοκῇ τούτων, ἤτοι διαφορὰ οὐχὶ γλωσσικὴ ἀλλὰ ῥητορική, ἤ, ὡς λέγομεν σήμερον, διαφορὰ ὕφους. Ἐπὶ τούτων δὲ στηριζόμενος ἀποφαίνεται ὅτι μεγάλη πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἡ ἱκανότης μου πρὸς σύγχυσιν πραγμάτων ὅλως ἀσχέτων καὶ ἀνομοίων.

Ἡ ἀπάντησις λοιπὸν εἰς τὴν 2αν αἰτιο-

[1] Διαμένων ἐν Κρήτῃ μόνον κατὰ τὴν 22 π. μηνὸς ἠδυνήθην νὰ λάβω τὴν «Ἀκρόπολιν», ἐντεῦθεν ἐπῆλθεν ἡ βραδύτης τῆς ἀπαντήσεώς μου.

λογίαν εἶναι, ὡς βλέπετε, ὅτι τὸ σφάλμα εἶναι ἰδικόν μου, ἀφοῦ δὲν καταλαμβάνω ἀλλὰ συγχέω τοὺς γραμματικοὺς τύπους πρὸς τὸ ὕφος. Ἀλλ' ἂν μὴ ἀπατῶμαι, ἡ ἀπάντησις αὕτη οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ στρατηγικὸν τέχνασμα, δι' οὗ ὁ κ. Ῥοΐδης ἐζήτησε ν' ἀποφύγῃ ὥστε νὰ μὴ ἀπαντήσῃ μηδ' εἰς τοῦτο.

Εἶναι ἀναμφιβόλως δι' ἐμὲ μέγα εὐτύχημα ὅτι τὰ χρυσᾶ ἔπη τοῦ κ. Ῥοΐδου, ὅθεν ὁρμηθεὶς ἔγραψα τὰ ἐν τῇ ἐκθέσει, εἶναι *γεγραμμένα* καὶ ἐπειδὴ scripta manent δύνανται νὰ μαρτυρήσωσι τἀληθές. Ἐν σελ. ιά. τοῦ προλόγου ἀναγινώσκεται «χωρὶς νὰ προσκρούσῃ εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς *χρήσεως λέξεώς τινος ἢ γραμματικοῦ τύπου*». Διακρίνει λοιπὸν καὶ παρατάσσει ὡς *δύο διάφορα τὴν χρῆσιν τῶν λέξεων* καὶ *τὴν τῶν γραμματικῶν τύπων*. Ὁμοίως καὶ ιβ'. «ἀδύνατον εἶναι νὰ διατυπώσῃ τὴν ἰδέαν αὐτοῦ ἀμιγῆ καὶ ἀμόλυντον ἀπὸ παντὸς περισπασμοῦ τῆς προσοχῆς *ἐπ' αὐτὰς τὰς λέξεις*, ἐνῷ αὗται τότε μόνον δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἐκπληροῦσαι τὸν προορισμὸν αὐτῶν, ὁσάκις παρελαύνωσι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ἀναγνώστου ἐντελῶς ἀπαρατήρητοι (ὅπως δηλ. τὰ + καὶ — καὶ × τῶν μαθηματικῶν). Τοῦτο ὅμως εἶναι παρ' ἡμῖν κατ' ἐξαίρεσιν δυνατὸν μόνον ὁσάκις, ἐκ συμπτώσεως τύχωσι *πᾶσαι αἱ λέξεις* ὁλοκλήρου φράσεως *κοιναὶ* καὶ ἀκριβῶς ὅμοιαι τὴν κλίσιν ἔν τε τῇ ἀρχαίᾳ καὶ τῇ νέᾳ Ἑλληνικῇ ..... ἀλλ' εἴτε *αἴλουρος* γράψῃ τις εἴτε *γάτος* εἴτε *πάπια* εἴτε *ῥῆσσα* εἴτε *ὁ χὴν* εἴτε *ἡ χὴνα* . . . ἀδύνατον εἶναι νὰ μὴ ἐλκύσῃ τὴν προσοχὴν καὶ ἐπὶ τὸ ἀρχαῖκὸν ἢ τὸ δημῶδες *τῆς λέξεως ἢ τῆς κλίσεως*» καὶ «Μόνον κατόρθωμα τῶν δηθεν διορθωτῶν τῆς γλώσσης ὑπῆρξε ν' ἀτιμάσωσι καὶ νὰ καταστήσωσιν ἄχρηστον ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ *τὸν π.λοῦτον τῆς λαλουμένης*» (ὁ πλοῦτος οὗτος πάντως εἶναι *αἱ λέξεις καὶ οἱ τύποι* κτλ.) καὶ ιγ'. «*εἰς τὰς πλείστας τῶν λέξεων* μετεδόθη οὕτως ἰδιάζουσα κομματικὴ χροιά ..... πρὸς ἣν (παράστασιν ἀμιγοῦς ἐννοίας) δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι μόνον ἐντελῶς ἄχρουοι καὶ ἄοσμοι καὶ ἄυλοι οὕτως εἰπεῖν *λέξεις*» καὶ ιέ. «τὴν ἀπόλυτον ἀνάγκην τῆς *ἀπαρατηρήτου τῶν λέξεων ῥοῆς* καὶ τῆς ἐντελοῦς εἰς τοὺς *τύπους αὐτῶν ἀπροσεξίας* τοῦ ἀναγνώστου».

Τὰ παρατεθέντα νομίζω ἱκανὰ νὰ πείσωσι καὶ αὐτὸν τὸν κ. Ῥοΐδην, ὅτι δὲν λαλεῖ μόνον περὶ ἐκλογῆς τύπων *τῶν αὐτῶν λέξεων*, ὅπως τώρα λέγει, ἀλλὰ καὶ περὶ *ἐκλογῆς λέξεων*, οὐδὲ μέμφεται καὶ ψέγει μόνον τύπους, ἀλλὰ καὶ λέξεις (ἐν σελ. ιγ'. *τὰ ἐννέα δέκατα τῆς γλώσσης !*) Προενόησα λοιπὸν ἐγὼ τὸν ἀξιότιμον κ. Ῥοΐδην, ἢ μᾶλλον αὐτὸς ὁ ἀξιότιμος κ. Ῥοΐδης παρηρμήνευσεν ἑαυτὸν ἁπαντῶν μοι ὅτι «ἐνῷ τῷ ὄντι ἔλεγον ἐγώ, ὅτι τὸ μέγα δυστύχημα τῆς σήμερον γραφομένης γλώσσης εἶναι ὁ διχασμὸς τῆς προσοχῆς τοῦ ἀναγνώστου μεταξὺ *τοῦ ἀττικοῦ ἢ δημώδους τύπου τῶν λέξεων* καὶ τοῦ σημαινομένου αὐτῶν, ὁ κ. ἐπικριτὴς .....»;

Ὅτι δὲ δὲν ἔψεγεν, ὅπως τώρα λέγει, τὰς λέξεις διὰ τὸν γραμματικόν, ἀττικὸν ἢ δημώδη, *τύπον* αὐτῶν, ἀποδεικνύει περιφανῶς ἡ μνεία λέξεων διαφόρων οὐχὶ μόνον κατὰ τὸν τύπον ἀλλὰ καθόλου π. χ. τοῦ *αἰλούρου* καὶ *γάτου*, τῆς *πάπιας* καὶ *ῥήσσης* κτλ. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἂν τις ἠθέλεν ὑποθέσῃ, πάλιν δὲν θὰ ἦτο μέγα δυστύχημα οὐδὲ πρωτοφανὲς ἐν τῷ κόσμῳ, ὅπως λέγει ὁ κ. Ῥοΐδης, ἡ διαφορὰ τῶν τύπων τῆς γραφομένης ἀπὸ τῶν τῆς λαλουμένης. Διότι, καθὼ ἐλέγομεν ἐν τῇ Ἐκθέσει, περιέκοψε δὲ καὶ παρέλιπεν ὁ ἀξιότιμος κ. Ῥοΐδης τὸ μέρος τοῦτο τῆς ἀποδείξεως, ὁ Λουκιανὸς καὶ οἱ κατ' αὐτὸν ἀττικισταί, μάλιστα δὲ πάντων ὁ Κικέρων, Καῖσαρ καὶ οἱ μετ' αὐτοὺς δόκιμοι λατῖνοι συγγραφεῖς ἔγραφον *τύπους* πολὺ διαφόρους τῶν τῆς λαλουμένης. Εἶναι π.χ. γνωστὸν ὅτι τὸ τελικὸν s καὶ *m* πολλαχῶς δὲν ἀπηγγέλετο ἐν τῷ συνήθει λόγῳ, ὅτι τὸ *au* ἐλέγετο ο, ὅτι τῶν καταλήξεων *ius* καὶ *arius* κτλ. εἶχε πολλαχῶς ἀποβληθῇ τὸ τελικὸν *u* κτλ. ἀλλ' ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ οὐχὶ οἱ παραμεμορφωμένοι ἀλλ' οἱ πλήρεις τύποι ἦσαν ἐν χρήσει. Ἐν τούτοις παρὰ τὴν διαφορὰν ταύτην τὰ ἔργα τῶν δοκίμων λατίνων δὲν ἐφάνησαν οὐδέποτε ὄζοντα γυμνάσματος μαθητικοῦ εἰς οὐδένα πλὴν εἰς μόνον ἴσως τὸν κ. Ῥοΐδην.

Ἐλπίζω λοιπὸν ὅτι ἐγένετο δῆλον πᾶσιν, ὅτι ἡ ἀπάντησις τοῦ ἀξιοτίμου κ. Ῥοΐδου εἰς τὴν Ζαΐτιαν τῆς ἐκ τῆς γλώσσης ἀποβολῆς τοῦ αἰσθητικοῦ νόμου οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ *ὑπεκφυγὴ* ἄτοπος, ἔτι ἀτοπωτέρα καθισταμένη, ὅταν ὁ κ. Ῥοΐδης διατείνηται, ὅτι εἰ καὶ γράφει τοσοῦτον σαφῶς, οὐχ ἥττον συνεχύσαμεν τὰ πράγματα καὶ δὲν τὸν ἐνοήσαμεν. Ἀκριβῶς ἐπὶ τῇ σαφηνείᾳ ταύτῃ θαρρῶν καὶ ἐγὼ ἐπικαλοῦμαι τὴν κρίσιν τοῦ ἀναγνώστου.

Ὁ ἀξιότιμος κ Ῥοΐδης ἐθεώρει τὸν διχασμὸν τῆς προσοχῆς τοῦ ἀναγνώστου μεταξὺ λέξεων, τύπων καὶ τοῦ σημαινομένου αὐτῶν ὡς τὸ μέγιστον δυστύχημα τοῦ γραπτοῦ ἡμῶν λόγου, δι' ὅ, ὡς λέγει, εἶχεν ἀπὸ πολλοῦ ἀποφασίσῃ νὰ μὴ γράφῃ τοῦ λοιποῦ. Ἡμεῖς ἐπιθυμοῦντες ν' ἀφαιρέσωμεν ἀπ' αὐτοῦ τὸν μάταιον τοῦτον φόβον, ἵν' ἀρχίσῃ πάλιν νὰ γράφῃ, ἀντείπομεν ὅτι εἰ καὶ ἀληθῶς ὑπάρχει ὁ διχασμὸς οὔτε μέγα δυστύχημα εἶναι οὔτε ἐν μόνῳ τῇ ἡμετέρᾳ γλώσσῃ παρατηρεῖται, ἀλλ' ἐν πᾶσαις κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἀρχαίαις καὶ νεωτέραις.

Τοσοῦτον δὲ μάλιστα ἐν τῇ φύσει αὐτῇ πάσης γραφομένης γλώσσης ἔγκειται ἡ διαφορὰ αὐτῆς ἀπὸ τῆς λαλουμένης κατά τε τὰς λέξεις καὶ τοὺς τύπους καὶ τὴν σύνταξιν, ὥστε οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἀμφιβάλλω, ὅτι, καὶ ἂν ἠθέλομέν ποτε ἀποφασίσῃ νὰ ἐγκαταλίπωμεν τὴν καθαρεύουσαν καὶ νὰ γράφωμεν καθαρὰν τὴν δημοτικήν (ὅτε θὰ παρουσιάζετο ἡ μεγίστη δυσχέρεια ἥδε: οἱ τύποι καὶ αἱ λέξεις καὶ ἡ φρασεολογία τοῦ ἰδιώματος τίνος χώρας ἔπρεπε νὰ ληφθῶσιν ὡς βάσις ; τοῦ τῆς Ἠπείρου ἢ Θρᾴκης τοῦ τῆς Πελοποννήσου ἢ τοῦ τῆς Κρήτης κτλ. κτλ.; διότι πάντα ταῦτα διαφέρουσιν ἐν ἑκάστῳ ἰδιώματι), πάλιν, λέγω, μετά τινα ἔτη ἐπειδὴ οἱ μὲν τύποι τῆς γραπτῆς ταύτης γλώσσης θὰ ἔμενον στάσιμοι καὶ πολλαχῶς ἀμετάβλητοι, οἱ δὲ τῶν λαλουμένων ἰδιωμάτων ὁσημέραι ἀλλαχοῦ περισσότερον καὶ ἀλλαχοῦ ὀλιγώτερον θὰ μετεβάλλοντο, θὰ κατηντῶμεν εἰς διαφορὰν λέξεων καὶ τύπων μεταξὺ αὐτῶν καὶ δὴ εἰς διχασμόν. Οὕτως ἡ εἰς θάλασσαν ἐκβολὴ τῶν τὸν διχασμὸν ἐπιφερόντων τύπων τῆς γραφομένης θὰ ἐγίνετο ἀνωφελῶς.

Κατανοεῖ δὲ τοῦτο ἕκαστος, ὅταν ἀναλογισθῇ, ὅτι πᾶσαι αἱ γραφόμεναι γλῶσσαι κατ' ἀρχὰς βεβαίως δὲν διέφερον τῶν λαλουμένων, ἀλλ' ὅμως ὁσημέραι γίνονται διαφορώτεραι. Πασίγνωστον λ. χ. εἶναι ὅτι οὐχὶ μόνον τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Γαλλίας ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς πρωτευούσης ἡ λαλουμένη, ἡ δημώδης, διαφέρει μέγιστον κατά τε τὰς λέξεις καὶ τοὺς τύπους ἀπὸ τῆς γραφομένης, ταύτὰ δὲ δύνανται νὰ λεχθῶσι καὶ περὶ τῆς Γερμανικῆς, Ἀγγλικῆς καὶ σχεδὸν πάσης γλώσσης. Ἂν δὲ παρ' ἡμῖν ἡ διαφορὰ φαίνηται μείζων, ὀφείλομεν νὰ ἐνθυμώμεθα τὰς ἰδιαιτέρας περιστάσεις ὑφ' ἃς κατηρτίσθη ὁ γραπτὸς ἡμῶν λόγος καὶ ἐπειδὴ τὰ ῥιζικὰ φάρμακα ἀδύνατα, ἀρκεῖ ἡμῖν ἂν μὴ προβαίνωμεν ἐπαυξάνοντες ταύτην τὴν διαφοράν (πρβλ Μελέτην ἐπὶ τῆς Νέας Ἑλλην. σελ. 92 κἑξ.) Ἀλλ' ἂν καὶ πανταχοῦ ἡ γραφομένη καὶ κατὰ τὰς λέξεις καὶ τοὺς τύπους καὶ τὴν σύνταξιν διαφέρῃ τοῦ συνήθους λόγου, καὶ ἂν καὶ ἐν οὐδεμιᾷ χώρᾳ λαλῆται ἀπαράλλακτος ἀλλὰ πανταχοῦ μετὰ παραλλαγῶν, ὥστε παρὰ πᾶσι θὰ διχάζηται ἡ προσοχὴ ἢ τοὐλάχιστον πρότερόν θὰ ἐδιχάζετο, οὐχ ἧττον οἱ ἄνθρωποι δὲν κωλύονται νὰ γράφωσι καὶ ἐκφράζωσιν ἐν τῇ γραπτῇ γλώσσῃ τὰς ἰδέας των. «Εἰς τὴν ἀπόφασιν ταύτην, λέγει ὁ κ. Ῥοΐδης, οὐδὲν ἔχομεν ν' ἀντείπωμεν, ἀλλὰ μόνον νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι ἀφοῦ ἐγράψαμεν δέκα ὅλας σελίδας οὐδὲν ἄλλο προτιθεμενοι ν' ἀποδείξωμεν ἢ αὐτὸ τοῦτο (δηλ. τὸν διχασμόν, ἀλλὰ μή τις ἠρνήθη αὐτόν ;) ἦτο ἴσως κατά τι περιττὸν νὰ γράψῃ ὁ ἀνασκευάζων ἡμᾶς πολὺ πλείονας, ὅπως ἀποδείξῃ ὅτι συμφωνεῖ πληρέστατα μεθ' ἡμῶν». Θαυμασία λογική!

Ὑποθέσατε ὅτι ὁ Α διατείνεται, ὅτι, ἐπειδὴ ἡ εἰσαγωγὴ ἐμπορευμάτων παρ' ἡμῖν ὑπερβαίνει κατὰ πολὺ τὴν ἐξαγωγήν, ἕπεται κατ' ἀνάγκην ὅτι ἐκπέμπονται τὰ χρήματα καὶ ἡ Ἑλλὰς γίνεται πενεστέρα, ὁ δὲ Β ἀντιλέγων ὁμολογεῖ μὲν τὸ πασίδηλον, ὅτι τὰ εἰσαγόμενα ἐμπορεύματα τιμῶνται περισσότερον ἢ τὰ ἐξαγόμενα, λέγει δ' ὅμως ὅτι τοῦτο οὔτε παρ' ἡμῖν μόνοις, ἀλλ' ἐν ἅπασι σχεδὸν τοῖς ἔθνεσι παρατηρεῖται οὔτε εἶναι μεγάλη συμφορὰ ὅπως νομίζει ὁ Α, ἀλλ' ἔχει τὰς αἰτίας του καὶ ἑρμηνεύεται ἄλλως· καὶ ὅτι τέλος ἐπανερχόμενος ὁ Α διατείνεται ὅτι ἀφοῦ ὁ Β ὁμολογεῖ τὴν ὕπαρξιν τῆς ὑπεροχῆς τῶν εἰσαγομένων, εἶναι πληρέστατα σύμφωνος τῷ Α! Καὶ ὅμως ὁ παραλογισμὸς τοῦ κ. Ῥοΐδου εἶναι ἀκριβῶς τοιοῦτος. Ἀμφότεροι ἀνομολογοῦμεν τὴν ὑπ' οὐδενὸς ἀμφισβητουμένην διαφορὰν ἐν τοῖς

τύποις καὶ ταῖς λέξεσι καὶ τὸν ἐκ τῆς διαφορᾶς ταύτης διχασμὸν τῆς προσοχῆς. Ἀλλ' ὁ μὲν κ. Ῥοΐδης νομίζει ταῦτα χαρακτηριστικὰ μόνης τῆς νέας ἡμῶν γλώσσης, ἐγὼ δ' οὐχί, ὁ κ. Ῥοΐδης ὡς τὸ μέγιστον δυστύχημα αὐτῆς, ἐγὼ δ' οὐχί, διότι λέγω ὅτι, ἂν μὴ προβαίνωμεν μεγεθύνοντες τὴν διαφορὰν ταύτην, ἀλλὰ τὸ τυπικὸν τοῦ γραπτοῦ ἡμῶν λόγου διατηρηθῇ, ὅπως τώρα ἔχει ἐπὶ πολλὰ ἔτη, τὸ ἄτοπον ὃ ἐπιφέρει τὸν διχασμόν, ὁσημέραι ἐξαφανίζεται καὶ τὰ πρῴην διάφορα καὶ ξένα θὰ καταστῶσι γνωστὰ καὶ οἰκεῖα. Ἀλλ' ὅμως παρὰ πάντα ταῦτα ὁ κ. Ῥοΐδης εὑρίσκει ὅτι συμφωνῶ καὶ μάλιστα πληρέστατα μετ' αὐτοῦ!

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐπειδὴ οὐδεμίαν τῶν ἡμετέρων ἀρχῶν δύναται ν' ἀναιρέσῃ, τρέπεται θαυμασίαν ἀληθῶς καὶ παντελῶς καινοφανῆ ὁδόν, κηρύττει δηλ. ἡμᾶς καὶ τὰς ἀρχὰς ἡμῶν συμφώνους ἑαυτῷ καὶ ἐναντίους τῷ κ. Κόντῳ, κατηγορεῖ καὶ σκώπτει ἐπὶ ἀντιφάσει (τίνων πράξεων ἢ λόγων δὲν λέγει) καὶ ἐπὶ παραλογισμῷ, καὶ χωρὶς νὰ λάβῃ τὸν κόπον νὰ ἀποδείξῃ τὰς φοβερὰς ταύτας κατηγορίας διὰ παραθέσεως χωρίων ἰδικῶν μου, τοῦ Κόντου καὶ ἰδίων αὐτοῦ κλείει τὸν λογαριασμὸν καὶ τὸ πανηγύρι 'τελείωσε! τίς νὰ μὴ θαυμάσῃ τὴν μεγάλην στρατηγικὴν δεξιότητα;

Ἐν τοῖς μέχρι τοῦδε ἐδείχθη ὅτι ὁ κ. Ῥοΐδης ἐν τῇ μὴ ἀπαντήσει του ἀπήντησεν εἰς μίαν τῶν κατηγοριῶν *ἀποσύρας* ἓν μέρος (τὰς λέξεις) καὶ *ἀφήσας* ἕτερον (τοὺς τύπους) τῶν ἐν τῷ προλόγῳ του εἰρημένων καὶ *περικόψας* ἐκ τῆς ἡμετέρας ἀποδείξεως τὰ περὶ τῶν λατίνων συγγραφέων καὶ τῶν Ἀττικιστῶν λεγόμενα καὶ κατὰ μέγα μέρος εἰς αὐτὸ τοῦτο, *εἰς τοὺς τύπους*, ἀναφερόμενα. Ἐπειδὴ δ', ὡς φαίνεται, παρετήρησε καὶ αὐτός, ὅτι τοιαύτη ἀπάντησις κατ' ἀλήθειαν μόνον μὴ ἀπάντησις ἔπρεπε νὰ ὀνομασθῇ, ὅπως καὶ ὠνομάσθη ἐν τῷ ἀκολούθῳ τῆς «Ἀκροπόλεως» φύλλῳ, ἐγκατέλιπε καθ'ὁλοκληρίαν τὴν περαιτέρω ἐξέλεγξιν, ἐτράπη δέ, λυπηρὸν εἰπεῖν, πάλιν ἐπὶ ψευδεῖς καὶ γελοίας κατηγορίας, ἐπὶ σκώμματα κτλ. Οὕτω π. χ. λέγει ὅτι τῆς ἐκθέσεώς μου «κυριώτατος σκοπὸς λέγεται (!) ἡ ἀνύμνησις τῆς γλωσσικῆς σοφίας τοῦ κ. Κόντου», ὅτι ὁ κ. Κόντος «ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλος (sic) τῶν γλωσσικῶν παρατηρήσεων οὐδὲν ἄλλο συνιστᾷ καὶ διδάσκει ἢ ὅτι πρέπει νὰ κλίνωμεν καὶ νὰ συντάσσωμεν ἀπαραλλάκτως, ὅπως παρ' Ἀττικοῖς ὅσα...», ὅτι ὁ κ. Κόντος μεταχειρίζεται *μονολεκτικοὺς μέλλοντας καὶ παρακειμένους* (διατί δὲν παρέθηκε τούτους ὁ κ. Ῥοΐδης ;) οὓς καὶ ψευδέστατα ὀνομάζει *κυτταίους*· ὅτι ὁ κ. Κόντος *ὀβρίζει* τὸν Κοραῆν, Θεοτόκην!, Ἀσώπιον κλπ. Ἀλλὰ πρὸς Θεοῦ, ἐρωτῶ πάντα τὴν ἀλήθειαν σεβόμενον, τίς ὑβρίζει καὶ ἀδικεῖ τοὺς ἄνδρας ἐκείνους, ὁ κ. Κόντος ὅστις ἐπιθυμῶν ν' ἀποτρέψῃ τοὺς νεωτέρους ἀπὸ τοῦ νὰ μιμῶνται τὰ ἐσφαλμένα ἐξελέγχει αὐτῶν *ἔνια* λάθη, εἰς ἃ ὡς ἄνθρωποι καὶ ἐκεῖνοι ὑπέπεσαν, ἢ ὁ κ. Ῥοΐδης ὅστις ἀποφαίνεται ὅτι οὐδὲν ἀπολύτως τὸ ὀρθὸν ἔπραξαν ὑπὲρ τῆς γλώσσης ἡμῶν οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι, ἀλλ' ἀπαξάπαντες οἱ κόποι αὐτῶν εἶναι ἀπόβλητοι, ἀφοῦ «*τὸ μόνον κατόρθωμα* αὐτῶν ὡς διορθωτῶν τῆς γλώσσης ἠτο γ'ἀτιμάσωσι καὶ καταστήσωσιν ἄχρηστον ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ τὸν πλοῦτον τῆς λαλουμένης ;»

Καὶ ἐν τῷ Προλόγῳ διέβαλε καὶ ἐσυκοφάντησε τὸν κ. Κόντον ὁ κ. Ῥοΐδης ἐφ' ᾧ καὶ ἠλέγχθη ὑπό τε ἄλλων καὶ ὑπ' ἐμοῦ. Πᾶς ἄλλος θὰ ἠρυθρία ἐπὶ τῇ *ἀποδειχθείσῃ* ἐκείνῃ ψευδολογίᾳ, ἀλλ' ὁ κ. Ῥοΐδης πολλαπλασιάζει τὸ ψεῦδος! ἐπὶ τῶν παρειῶν τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἔχει χώραν πλέον, ὡς φαίνεται, τὸ ἐρύθημα!

Τῆς αὐτῆς μεθόδου κάμνει χρῆσιν καὶ κατ' ἐμοῦ ὅτι εἶμαι τὸ «πρωτοπαλήκαρον» (sic) τοῦ κ. Κόντου, ὅτι «πρὸς ἐξήγησιν τοῦ θαυμασμοῦ τοῦ κ. Κόντου ὑπ' ἐμοῦ ἀπαιτοῦνται, ὡς ἤκουσεν (!?) εἰδικαὶ καὶ ὅλως ἄσχετοι πρὸς τὴν γλωσσολογίαν γνώσεις, ὧν στερεῖται». Δὲν φαίνεται εἰς τὸν κ. Ῥοΐδην ἐπαρκὴς αἰτία ἀγάπης καὶ σεβασμοῦ ἡ μεταξὺ τοῦ κ. Κόντου καὶ ἐμοῦ ὑπάρχουσα σχέσις εὐγνώμονος μαθητοῦ! πρὸς ἀγαπητὸν καὶ ἔξοχον διδάσκαλον ;

Λογικώτατος δὲ φαίνεται ὁ ἀξιότιμος κ. Ῥοΐδης, ὅταν προφασιζόμενος, ὅτι δὲν δύναται νὰ ἑρμηνεύσῃ τὴν μεταξὺ Κόντου καὶ ἐμοῦ σχέσιν, ἀποφαίνεται ὅτι ὁμοίως «κρίνει πρέπον νὰ παρατιθῇ καὶ τῆς ἀνασκευῆς τῶν ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλους τῆς διατριβῆς ταύτης ἀντιφάσεων καὶ ἀλλοκότων ἰσχυρισμῶν.» Καὶ ὅμως ὁ γράφων τὰ ἀόριστα ταῦτα τολμᾷ νὰ πέμπῃ ἡμῖν τὴν συμβουλὴν «ἢ νὰ περιορίζωμαι ἐπικρίνων εἰς ἀορίστους μόνον μορφὰς (κατὰ τὸ ἰδικόν του δηλ. παράδειγμα) ἢ νὰ καταβάλω κατά τι περισσοτέραν προσοχήν, ὅταν κρίνω πρέπον νὰ προβῶ εἰς μᾶλλον ὡρισμένας». Ἐπιστρέφεται ὡς ἄχρηστος ἡμῖν πρὸς τὸν κύριόν της, ὅστις τοσοῦτον δεξιὰν καὶ συχνὴν κάμνει αὐτῆς χρῆσιν.

Ἐπίσης ἀορίστως κατὰ τὴν ἀγαπητὴν αὐτῷ μέθοδον γράφει ὁ κ. Ῥοΐδης «τί τῷ ὄντι ν' ἀπαντήσῃ τις εἰς τὸν ἀπαθῶς ἰσχυριζόμενον, ὅτι οὐδεμία ὑπάρχει διαφορὰ μεταξὺ τοῦ γραπτοῦ λόγου τοῦ κ. Κόντου καὶ ἡμῶν τῶν ἐπικριτῶν αὐτῶν!» Οὐδὲν ἄλλο, φίλε, ἢ τὴν ἀπόδειξιν τῆς διαφορᾶς ταύτης.

Ὅπως δὲ ὁ κ. Δημ. Βερναρδάκης διατείνεται μέν, ὅτι δὲν ἀναμιγνύεται εἰς τὰ τῆς γλωσσολογίας, δὲν ἐμποδίζεται δ' ὅμως ν' ἀνάβῃ «Αὐτὰ λέγει ἡ γλωσσολογία ἥ τε νέα καὶ ἡ νεωτάτη», οὕτω καὶ ὁ κ. Ῥοΐδης λέγει μὲν ὅτι «κρίνει πρέπον νὰ παρατιθῇ

διάφορον καὶ μὴ περιεῖχε τὴν αὐτὴν τῷ mucus ἀηδίαν, περὶ ἧς προέκειτο ; Τὰ αὐτὰ δὲ περὶ τῆς ἐτυμολογίας τοῦ mouchoir ἐκ τοῦ mucare (mucus) ἐδίδαξε καὶ ὁ ὕπατος τῶν Ῥωμανιστῶν Diez ἐν τῷ ἐτυμολογικῷ λεξικῷ τῶν Ῥωμανικῶν γλωσσῶν, οὐδὲ μνείας ἀξιώσας (ὅπως οὐδ' οἱ ῥηθέντες Γάλλοι λεξικογράφοι) τὸ mungere, ἐξ οὗ καὶ κατὰ τοὺς φθογγολογικοὺς νόμους τῆς Γαλλικῆς φαίνεται ἀδύνατος ἡ παραγωγὴ τοῦ mouchoir διότι τὸ *nge* ἐν τῇ Γαλλικῇ δὲν γίνεται *ch* πρβλ. jungere=joindre, ungere=oindre, plangere=plaindre, pingere=peindre ex-stinguere=éteindre κτλ. τὸ δὲ distinguere=distinguer κτλ. εἶναι χρονικῶς διάφορα. Τώρα ἐρωτῶ πάντα τὴν ἀλήθειαν σεβόμενον, ἐγὼ γλωσσολογῶ «περὶ παντὸς πράγματος καὶ πρὸ πάντων περὶ τῶν ὅσα δὲν γνωρίζω», ὅπως διαβεβαιοῦται ὁ κ. Ῥοΐδης, ἢ ὁ ἀξιότιμος κ. Ῥοΐδης πλάττει ἀνύπαρκτα πράγματα καὶ διαστρέφει τὰ ἐμὰ καὶ διαβάλλει με δημοσίᾳ; Περὶ δὲ τοῦ mouchenez, ὃ λέγει ὁ κ. Ῥοΐδης ὅτι πρότερον μὲν ἐδήλου τὰ ἰδίως ῥινόμακτρα, ἔπειτα δ' ἐξωστρακίσθη, γράφει ὁ Littré τὰ ἑξῆς : Mouchoir ... étym. moucher ... Rabelais, 1, 13 dit un mouchenez, usité encore en Saintonge, au rapport de Burgaud des Marets». Ἂς πιστεύῃ τοῦ λοιποῦ τῷ κ. Ῥοΐδῃ ὅστις δύναται, ἐγὼ μὰ τὴν ἱερὰν Ἀλήθειαν δὲν δύναμαι.

Ὁμοίως ἐπειδὴ ὁ κ. Ῥοΐδης εἶπεν ὅτι οἱ λόγιοι παρ' ἡμῖν τοῦτο μόνον κατώρθωσαν, ὅτι ἐστιγμάτισαν καὶ ἠτίμασαν καὶ κατέστησαν ἄχρηστον τὸν *πλοῦτον τῆς λαλουμένης*, πικρετήρησα αὐτῷ, ὅτι ἐσφάλλετο διά τε ἄλλα καὶ διότι ὁ πλοῦτος οὗτος οὐδέποτε ἐτιμᾶτο ὢν ἐν χρήσει ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ. Θέλων δὲ νὰ προλάβω τὴν ἔνστασιν, ἣν ἠδύνατό τις νὰ κάμῃ προβαλλόμενος τὰ δημοτικὰ ᾄσματα καὶ τὴν Κρητικὴν Γραμματείαν, εἶπον ὅτι ταῦτα μικρὰ μόνον μέρη τοῦ πλούτου τούτου παρέχουσιν ἡμῖν. Ἡ τοῦ κ. Ῥοΐδου ἀπάντησις εἰς ταῦτα εἶναι ἀληθῶς δικηγορικωτάτη καὶ συγχόνους μαργαρίτης τῆς τε σοφίας καὶ χρηστότητος αὐτοῦ. Ἰδοὺ τί λέγει «πρέπει ἄρα ἐκ τούτου νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι, ὅπως θεωρηθῶσι τὰ ᾄσματα ταῦτα μαρτυροῦντα τὴν κοινὴν χρῆσιν τῆς δημοτικῆς ἔπρεπε νὰ περιέχωσιν ἀνελλιπῶς πάσας τὰς ἐν χρήσει παρὰ τῷ λαῷ λέξεις ;» (ὄχι, κύριε Ῥοΐδη, πάσας τὰς λέξεις, ἀλλὰ πολλάς, εἰ δυνατὸν τὸ μέγα μέρος αὐτῶν τε καὶ τῶν τύπων καὶ τῶν φράσεων, καὶ δὲν λέγω μόνον τὰ δημοτικὰ ᾄσματα, ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπὰ ἔργα τῶν Κρητῶν, ἃ χρηστοήθως παρελίπετε). «Ἀλλὰ τότε (ἐξακολουθεῖ) οὐδὲ τοῦ Ὁμήρου τὰ ἔπη δύναταί τις νὰ θεωρήσῃ ὡς μαρτυροῦντα *τὴν χρῆσιν τῆς ἀρχαίας κοινῆς γλώσσης τῶν Ἑλλήνων*, ἀφοῦ καὶ ἀπὸ τούτων ἐλλείπει πλῆθος λέξεων παγκοίνων βεβαίως παρὰ τοῖς συγχρόνοις, ἐκτὸς μόνον ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι οὔτε ἀλεκτορίδας ἢ ὠὰ εἶχον οὔτε ἐσπόγγιζον μετὰ τὸ νίψιμον τὰς χεῖρας οὔτε ἀπωνυχίζοντο οὔτε ἐκτενίζοντο οὔτε τοῦτο μὴ πράττοντες ἐφθειρίων οἱ σύγχρονοι τοῦ Ὁμήρου, τοῦ οὐδὲν λέγοντος περὶ μαχαιριδίων, ψαλίδων, μάκτρων, κτενίων ἢ ὀχληρῶν ἐντόμων!. Ἂν δέ τις ἀναλογισθῇ ὅτι ἡ δημῳδὴς ἡμῶν ποίησις οὔτε ἐπική εἶναι οὔτε διδακτική, ἀλλὰ λυρική (?), ἡ ἔνστασις ὅτι περιέχει μόνον μέρη τῆς δημοτικῆς γλώσσης καταντᾷ ἔτι μᾶλλον ἀστεία κτλ.» Τί σχέσιν ἔχει ὁ πλοῦτος τῆς δημοτικῆς πρὸς τὰ λυρικὰ δημοτικὰ ᾄσματα καὶ πῶς ἐντεῦθεν γίνεται γελοιοτέρα ἡ γνώμη μου ; Ἂν δὲ ταῦτα εἶναι μόνον λυρικά, (ὅπερ ὅλως ψευδές) τὰ ἔργα τῶν Κρητῶν εἶναι καὶ ἐπικὰ καὶ δραματικά, τῶν Κυπρίων καὶ ἱστορικὰ κτλ., ποῦ λοιπὸν τὸ γελοῖον; Πάντως ἐν τῇ διαγωγῇ τοῦ κ. Ῥοΐδου, ὅστις περιέκοψε καὶ παρεσιώπησε ταῦτα, ἵνα καταστήσῃ τὰ ἡμέτερα γελοῖα, ἐφ' ὧν καὶ στηριζόμενος ἐν τοῖς ἑξῆς ὀνομάζει με «ἀκούσιον γελωτοποιόν». Ἐγὼ τοσοῦτον μόνον εἶπον, ὅτι ταῦτα πάντα δὲν παρέχουσιν ἡμῖν εἰκόνα ἐπαρκῆ καὶ πλήρη τῆς δημοτικῆς, ὁ δὲ κ. Ῥοΐδης σοφιστεύεται καὶ λαλεῖ περὶ λυρικοῦ περιεχομένου αὐτῶν. Ἀλλὰ ὁ ἀληθὴς μαργαρίτης εἶναι ἡ διδασκαλία ὅτι «τὰ Ὁμηρικὰ ἔπη μαρτυροῦσι τὴν χρῆσιν τῆς ἀρχαίας κοινῆς Ἑλληνικῆς»! διότι ὅστις ταῦτα εἶναι ἱκανῶς *σήμερον* νὰ γράψῃ, ἀποδεικνύει περιφανῶς, ὅτι περὶ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ τῆς ἱστορίας αὐτῆς τοσοῦτον ἀκριβῆ καὶ τελείαν ἔχει γνῶσιν ὅσην καὶ περὶ τῆς ἱστορίας τῶν Κάφρων. Καὶ ἀξίζει τὸν κόπον νὰ συζητῇ τις πρὸς τοιούτους ἀνθρώπους, ὧν ἡ ἄγνοια πρὸς μόνον τὸ φιλοψευδὲς καὶ στρεψόδικον δύναται νὰ παραβληθῇ καὶ οἵτινες ἀντὶ νὰ κατέλθωσι παρεσκευασμένοι καὶ ἀνταξίως τοῦ ὑπὸ συζήτησιν μεγάλου ἐθνικοῦ ζητήματος εἰς τὸν περὶ τούτου σοβαρὸν ἀγῶνα κατέρχονται ἀπαράσκευοι μὲν πρὸς τὸ ζήτημα, ἕτοιμοι δὲ νὰ παραστήσωσιν ἀνὰ πᾶν βῆμα πρόσωπον καραγκιόζη;

Τὸ ἀστειότατον δ' εἶναι, ὅτι ὁ τοιοῦτος τὴν τε ἠθικὴν καὶ τὴν παιδείαν ἀνθρώπος ἐποφθαλμιῶν, ὡς φαίνεται, τῇ ἐν τῇ Ἀκαδημείᾳ θέσει καὶ σιτήσει, ὑπολαβὼν δ' ὅτι ἡμεῖς διὰ τῆς διατριβῆς ἐκείνης ἐκλείομεν αὐτῷ τὴν ὁδὸν (παντάπασι περιττὸς ὁ φόβος διότι «ὁ ξένος τῇ πολιτικῇ» κ. Ῥοΐδης δὲν ἐμποδίζεται δι' ἐπιστημονικῶν ἐξελέγξεων) ἐπιπίπτει λάβρος καθ' ἡμῶν, ὅτι συγχέομεν τὴν philologie καὶ littérature, ὅτι ἐν τῇ Γαλλικῇ Ἀκαδημείᾳ οὐδεὶς φιλόλογος ὑπάρχει (πόσον ἐπὶ τούτῳ μετανοοῦσιν οἱ Γάλλοι, ἀγνοεῖ ὁ κ. Ῥ.), ἀλλὰ μόνον συγγραφεῖς, καὶ δὴ οὐδ' εἰς τὴν Ἑλληνικὴν πρέπει νὰ εἰσέλθωσιν, εἰ μὴ μόνον ὡς ὑποδεέστεροί τινες ὑπάλληλοι, ἵνα οἱ μεγάλοι καὶ ὑψηλοὶ Ἀκαδημαϊκοὶ «δύνωνται ἐν ἀνάγκῃ νὰ καταφεύγωσιν ὡς προϊσταμένοι εἰς τὰς εἰδικὰς γνώσεις τῶν ὑποτακτικῶν αὐτῶν». Ἐξαίρετα ἀληθῶς ! Λοιπὸν ὁ Ἀκαδημαϊκὸς κ. Ῥοΐδης θὰ καταφεύγῃ εἰς τὰς εἰδικὰς γνώσεις τοῦ ὑποτακτικοῦ τοῦ κ. Κόντου, ὁ δὲ Ἀκαδημαϊκὸς κ. Εἰρ. Ἀσώπιος, ἂν μὲν ἔζη ὁ μακαρίτης πατήρ του, θὰ κατέφευγεν εἰς τὰς εἰδικὰς γνώσεις αὐτοῦ ὡς ὑποτακτικοῦ του (ὅτε καὶ θὰ ὑβρίζετο ὑπὸ τοῦ κ. Ῥοΐδου), τώρα δὲ θὰ πράττῃ τοῦτο εἰς τὰς εἰδικὰς γνώσεις τοῦ κ. Στεφ. Κουμανούδη καὶ Θεαγένους Λιβαδᾶ, καὶ ὁ χαριέστατος κ. Γεώργ. Σουρῆς, ἂν καὶ ἀπὸ πολλοῦ καὶ Πανεπιστήμια καὶ Ἀκαδημείας ἐγκατέλιπε καὶ περὶ τὸν ἀγαπητὸν «Ῥωμηὸν» ἀσχολῆται, ἐπειδὴ ἐν τούτοις, κατὰ τὴν «Ἀκρόπολιν», θὰ γίνῃ καὶ οὗτος Ἀκαδημαϊκός, θὰ καταφεύγῃ ἐνίοτε εἰς τὰς τυχὸν εἰδικὰς γνώσεις τοῦ φίλου του κ. Δημ. Σεμιτέλου, καὶ οὕτω καθεξῆς.

Καὶ τὴν αἰτίαν δὲ τῆς καταταξεως ταύτης εὑρεστήθη νὰ δώσῃ ὁ κ. Ῥοΐδης εἰπὼν ὅτι «δὲν δύνανται ν' ἀντικατασταθῶσιν ἐν τῇ Ἀκαδημείᾳ οἱ συγγραφεῖς (ὁποῖος ὁ τῆς «Παπίσσης Ἰωάννας») διὰ *γραμματοδιδασκάλων* (ὁποῖοι δηλ. οἱ ῥηθέντες κ. κ. καθηγηταί), ὧν *ἡ ἔνδεια κρίσεως ἐνδέχεται* κτλ.» Ἂν δὲν πείθησθε, κύριε Συντάκτα, τῇ αἰτιολογίᾳ ταύτῃ, ζητήσατε, παρακαλῶ, ἄλλην παρὰ τοῦ ἀξιοτίμου κ. Ἐμ. Ῥοΐδου. Ἐγὼ τοσοῦτο μόνον παρατηρῶ, ὅτι ἀλλοίμονον καὶ τρὶς ἀλλοίμονον εἰς τοὺς *ὑποτακτικοὺς* καὶ πρὸ πάντων εἰς τὸν κ. Κόντου, ἂν αἱ Αὐτῶν Ἀκαδημαϊκαὶ Ὑψηλότητες διατάξωσιν αὐτοὺς νὰ διορθώνωσιν ἢ καὶ δικαιολογῶσι τὰ λογικὰ καὶ γραμματικὰ σφάλματα τῶν προϊσταμένων των. Φαντάσθητε τὴν δυστυχίαν τοῦ κ. Κόντου ὀφείλοντος νὰ δικαιολογῇ ἢ διορθώνῃ σφάλματα τοῦ κ. Ῥοΐδου οἷον: *πρωτοπαλήκαρον, ἕως τέλος* (ὁ κ. Ῥοΐδης ἐν τῷ αὐτῷ φύλλῳ τῆς «Ἀκροπόλεως» ἔγραψε καὶ *ἕως τέλους*, ἂν ἔγραφε καὶ *ἕως εἰς τέλος*, δὲν θὰ ἔλειπε τίποτε), τὸ «*μανδήλιον*» καὶ τὸ «*μανδίλιον*» (οὕτω μετὰ τοῦ νῦ λέγει αὐτὸ ἡ δημῳδὴς τοῦ κ. Ῥοΐδου), τὸ «*δέο μεταξὺ δέκα*», «*ξένος τῇ πολιτικῇ*» «*τὰ ἐκπληρῇ*», καὶ ἀλλαχοῦ «*πληρεῖ*», «*Ἐπιμενίδους*» «*ὑφ' οὐδενὸς*» «*παρακαθήσας καὶ καθησαντες*» «*τῶν ὀργέων*» (φαίνεται ὅτι ὁ ἐπὶ τῆς προπαραληγούσης ὀρθὸς τονισμὸς τῆς λέξεως ἀνεκάλει εἰς τὸν νοῦν τοῦ κ. Ῥοΐδου ἄλλας ἐννοίας, ὅπως, λέγει, ἄλλα σημαίνει δι' αὐτὸν τὸ *Βυζαντῖνος* καὶ ἄλλα τὸ *Βυζαντινός*,) «*σοβαρότερος*» «*παχυλότερος*» «*μὴ φοβηθῇς οὔτε τὸ ἐπώνυμον*» «*χειμερικὰ*» «*ἀντικατέστησε*» «*λάμυγκα*» «*τοῦ κυκλείου χοροῦ*» «*στάχεις*» «*τῶν στηλῶν*» τοῦ Παρθενῶνος» καὶ «*τὰς στήλας*» «*ὡρίμασιν*» «*στρατιῶτας*» «*κατὰ τῆς ὄμβρου*» «*ἱεροσύνης*». Ὁ Ἀριστοτέλης φέρων σαγμάριον ἐπὶ τῶν νώτων καὶ χαλινὸν εἰς τὸ στόμα προσέφερε τὴν *ἑβδομηκονταετῆ* ῥάχιν του εἰς τὴν Κλεοφίλην». Κατὰ τὸν κ. Ῥοΐδην ὁ Ἀριστοτέλης ἔζησεν 70 ἔτη. «Οἱ δὲ τότε ποντίφηκες,

1 Αὐτηρὸν μὲν ἀλλ' ἀναγκαῖον νὰ λεχθῇ, ὅτι οὐδ' ἐν τῇ βραχείᾳ ταύτῃ μὴ ἀπαντήσει ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ καθαρὰς τὰς χεῖρας, ἀλλ' ἀκολουθῶν ἢ κατὰ τὴν συρραφὴν τῆς «Παπίσσης Ἰωάννας» μεθόδῳ ὅλον τοῦτο τὸ γελοῖον καὶ περὶ εὐτελεστάτων διαλαμβάνον χωρίον παρέλαβεν ὁ ἀξιότιμος κ. Ἐμ. Ῥοΐδης ἐκ τῶν Σουτσείων τοῦ Ἀσωπίου σελ. 54—55.

ἔκδοτοι ὄντες εἰς τὴν μέθην καὶ πολυφαγίαν, δὲν ὡμοίαζον τοὺς ἐπὶ Κύρου Πέρσας, *τοὺς κάρδαμον μόνον τρώγοντας καὶ αἰσχρὸν νομίζοντας ἰέναι που τοῦ οὐρῆσαι ἕνεκα ἢ ἄλλου τινὸς τοιούτου.*» (Λοιπὸν οὐδὲν ἄλλο ἢ *κάρδαμον* ἔτρωγον οἱ Πέρσαι, οὐδὲ ἐτόλμων νὰ ἀπέλθωσιν εἰς ἀπόκρυφον μέρος ἵν' ἀποκατήσωσι; Θαυμάσιος λαὸς ἀλλὰ ἐπίσης θαυμάσιος ἂν μὴ θαυμασιώτερος ὁ ἀρχαιολογήσας ταῦτα. Καὶ ὅμως ὁ Ξενοφῶν διέλαβε περὶ τούτων σαφέστατα ἐν Κύρ. Παιδ. Α, Β'. 16» ... «αἰσχρὸν δ' ἔτι καὶ τὸ *ἰόντα ποι φανερὸν γενέσθαι* ἢ τοῦ οὐρῆσαι ἕνεκα ἢ καὶ ἄλλου τινὸς τοιούτου»)· «ὡς ἔφρασε καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς *τὰ ὦτα ἵνα προφυλαχθῇ* ἀπὸ τοῦ ᾄσματος τῶν Σειρήνων» (λοιπὸν ὁ Ὀδυσσεὺς ἔφραξε τὰ ὦτά του καὶ οὕτω προεφυλάχθη)· «ὡς οἱ ἵπποι τοῦ Ἐριχθονίου, τῶν ὁποίων τὰ *πέταλα*, ὅτε ἔτρεχον μόλις ἤγγιζον τὰς ἄκρας τῶν ἀνθέων». (Λοιπὸν κατὰ τὸν κ. Ῥοΐδην οἱ ἵπποι τότε ἔτρεχον *πέταλα* !) «*πίθηξ* ἀλλὰ γενικῆ *πιθήκου* «*ὅσῳ εὐχάρεστος*» «*προσηλοῦσιν ἐπὶ φλεγούσης ἀνθρακιᾶς*» «*ἅμα ἐνίκησεν*» «*ἀποχαιρετῶντος*» «*μεγάλων ἄνδρα*» «*ὁ λάτρης*» «obscura *per obscuris*» «*ἀπεχθανόμεθα αὐτὴν*» «*χιμαιριολόγους*» «*ἅμα σβύσῃ*» «*σύνθημα* δὲ αὐτῆς ὑπῆρξεν ἀδέσποτον οἰκόπεδον» «νομίζω ὅτι *οὔτε κόκκαλον* δὲν ἤθελεν» «*ἐβύζαινε*» «ἀλλαχοῦ *ἐβύζαρε* καὶ ἀλλαχοῦ *ἐθήλαζε*» κτλ. κτλ. πρὸς τούτοις κηρύττει μὲν «*βδελύγματα*» τὰς δοτ. πληθ. τῆς γ'. κλίσεως· γράφει δ' ὅμως «*πόλεσι, μαστιγώσεσι, ἐκθέσασι*» ὁμοίως ἀναθεματίσας τοὺς μέσους ἀορ. ἔπειτα γράφει *ἤρξατο, ἠψάμην* κτλ. ὁμοίως «*εἶησαν*» ! Ὡς φαίνεται, καὶ τῷ κυρίῳ Ῥοΐδῃ προσπίπτει δυσχερὴς ἡ συμφωνία τῶν πράξεων πρὸς τοὺς λόγους !

Φοβούμενος, ὅτι οὔτε πρὸς τὴν ἀξιοπρέπειαν ἐμοῦ συμβιβάζεται ὁ περαιτέρω ἔλεγχος τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Ῥοΐδου γεγραμμένων ἐναντίον μου οὔτε σκοπὸν τινα καθόλου ὁ ἔλεγχος οὗτος δύναται νὰ ἔχῃ, ἐκτὸς ἂν τις θέλῃ τὴν θυμηδίαν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Ἑβδομάδος», καταπαύω τὸν λόγον δηλῶ δὲ συγχρόνως ὅτι, ἐπειδὴ ἡ πρὸς τὸν κ. Ῥοΐδην περὶ γλωσσικῶν ζητημάτων συζήτησις ἀποδεικνύεται παντάπασι ματαιοπονία, καλὸν νομίζω νὰ μὴ ἐνοχλῶμεν περὶ τούτου τοῦ λοιποῦ τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Ἑβδομάδος».

Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ.

ΖΩΪΤΣΑ

[Συνέχεια καὶ τέλος ἴδε σελ. 412.]

Πρωΐαν τινὰ οἱ δύο νέοι ἐξῆλθον ἐνωρὶς εἰς περίπατον ἐν τῇ ἐξοχῇ. Ἐτράπησαν κατ' ἀρχὰς τὴν εἰς Κηφισίαν ἄγουσαν, εἶτα κλίναντες πρὸς τὰ δεξιὰ ἀφ' οὗ ἔκαμψαν τὰς τελευταίας οἰκίας τοῦ προαστείου Ἰλισσία (;), κονιορτώδη ἀτραπὸν χαραχθεῖσαν ὑπὸ τῶν ποιμνίων ἐν τῇ πεδιάδι, διηυθύνθησαν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ἰλισσοῦ. Λίθοι τινὲς ῥιφθέντες ὑπὸ τοῦ Γιάννη ἐν τῷ ῥεύματι ἀπετέλεσαν πόρον· ἀλλ' ἡ Ζωΐτσα ἐκράτει ἤδη ἐν χερσὶν αὐτῆς τὰ ἐκ ῥωσσικοῦ δέρματος *τσαρούχιά της*· τὰ φέροντα ἐρυθροὺς μεταξίνους θυσσάνους. Ἐχάρη δ' ὡς παιδίον, βυθίσασα τοὺς ἁβροὺς αὐτῆς πόδας ἐν τῷ διαυγεῖ ἐκείνῳ ὕδατι καὶ περιάγουσα αὐτοὺς ἐπὶ τῆς ἄμμου, ἣν ἐτάραττε, γελῶσα, χωρὶς νὰ ταράττῃ ἐν τούτοις τὴν καθαρότητα τοῦ ὕδατος· τὸ ῥυάκιον μετὰ τοῦτο ἐφαίνετο παρασύρον ψήγματα χρυσοῦ ὡς νέος Πακτωλός.

Ὡς ἐπεραιώθησαν εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην, ἠκολούθησαν τὸν Ἠριδανόν, παροτάμιον τοῦ Ἰλισσοῦ, ἀνελθόντες τὸ ῥεῦμα αὐτοῦ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Γιμηττοῦ, πελωρίου ὄγκου ἐπιπροσθοῦντος εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ὅστις μακρόθεν ὁμοιάζει πρὸς τερατώδη ἐλέφαντα κεκλιμένον εἰς τὸν στίλβοντα ἥλιον, ἄτριχον καὶ χαραθρῶδες ἔχοντα τὸ δέρμα.

Αἱ μέλισσαι ἐν τούτοις συλλέγουσιν εἰσέτι τὸ ἀπαράμιλλον αὐτῶν μέλι ἐπὶ τοῦ ἐρήμου τούτου ὄρους. Διότι γνωρίζουσιν εἰς τὸ χάος ἐκεῖνο τῶν βαθειῶν κρημνωρειῶν, ἃς πληροῖ ὁ ψίθυρος πηγῆς τινος, ὁάσεις πλήρεις ἀνθέων, σιγῆς καὶ μοναξίας, κήπους εὐωδιῶντας προφυλαττομένους ἀπὸ τῆς ποντιάδος αὔρας καὶ ἀπροσβλήτους ὑπὸ τοῦ φλογεροῦ τῆς μεσημβρίας καύσωνος.

Ἡ ἀτραπὸς ἐγένετο ἀνωφερής. Ὁ Ἠριδανὸς στενούμενος μεταξὺ τῶν τοιχωμάτων τῶν ὑψηλῶν ὀχθῶν ἔρρεε ταχέως ψιθυρίζων. Τὰ ὕδατα αὐτοῦ ἀπὸ τῆς πηγῆς οὐδαμῶς εἶχον ἀπολέσει τὴν δροσερότητα αὐτῶν ὑπὸ τοὺς θάμνους, τὰς μύρτους καὶ τὰς ῥοδοδάφνας, αἵτινες καλύπτουσι τὴν κοίτην αὐτοῦ.

Ἐν τῇ φωτεινῇ χώρᾳ, ἣν λούουσι τὰ κύματα τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, ἡ φύσις ὅλη εὐωδιᾷ. Ἕκαστον χορτάριον, ὅπερ πατεῖ διὰ τοῦ ποδὸς αὐτοῦ ὁ ὁδοιπόρος, πληροῖ τὴν πεδιάδα νέας εὐωδίας.

Ὁ Γιάννης καὶ ἡ Ζωΐτσα ἀφίκοντο, πρὶν προλάβῃ αὐτοὺς ἡ μεγίστη τῆς ἡμέρας θερμότης, εἰς τὸ τέρμα τοῦ περιπάτου αὐτῶν, καὶ ἐδρόσισαν τὸ πρόσωπον αὐτῶν καὶ τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ πηγῇ τοῦ Ἠριδανοῦ, δηλαδὴ τὴν περιώνυμον πηγήν, ἥτις ἀναβλύζει ὑπὸ τὸ μοναστήριον τῆς Καισαριανῆς.

Τὸ περικυκλοῦν αὐτὴν δάσος ἔτυχεν ἀπὸ τῶν πρώτων αἰώνων τῆς τιμῆς θείας ἐπισκέψεως. Ἐνταῦθα ἡ Ἠώς, θυγάτηρ τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Δρόσου, ἐν τῇ μονήρει ταύτῃ κοιλάδι εἶδε τὸ πρῶτον τὸν ὡραῖον κυνηγὸν Κέφαλον καὶ εἶπεν εἰς αὐτὸν τὸ πάθος της, ἀλλ' ὁ ἀχάριστος, περιφρονῶν τὰ θέλγητρά της, προτίμησεν αὐτῆς τὴν Πρόκριν.

Ἡ τοποθεσία αὕτη, φυλάττει εἰσέτι καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν, τὸ σέβας τοῦ λαοῦ, ἀλλ' ἡ Αὐγὴ ἑκάστην πρωΐαν μάτην σκορπίζει ῥόδα εἰς τὰς ἀτραπούς, ἃς διήρχετο ἄλλοτε ὁ τολμηρὸς θηρευτής, ὁ υἱὸς τοῦ Ἐρεχθέως, οἱ Ἀθηναῖοι οὐχὶ πρὸς τιμὴν τῶν ψευδῶν θεῶν μεταβαίνουσιν ἕκαστον ἔτος, τὴν ἡμέραν τῆς Ἀναλήψεως εἰς τὴν μονὴν τῆς Καισαριανῆς. Ἐν τούτοις, ἂν νεαρά τις γυνή, ἀνυπομονοῦσα νὰ τεκνοποιήσῃ, ἀγανακτῇ ἐπὶ τῇ μακρᾷ αὐτῆς προσδοκίᾳ, ἂς μεταβῇ, ὡς συνείθιζον αἱ εἰδωλολάτριδες, νὰ πίῃ ἐκ τῆς πηγῆς. Δὲν θὰ παρέλθῃ τὸ ἔτος πρὶν τύχῃ τῆς χαρᾶς νὰ γείνῃ μήτηρ. Τὸ πρᾶγμα εἶνε βέβαιον, ὡς ἕκαστος γνωρίζει ἐν τῇ Ἀττικῇ, τῇ Πελοποννήσῳ καὶ ταῖς νήσοις τοῦ Αἰγαίου.

Ὁ Γιάννης καὶ ἡ Ζωΐτσα εἶχον καθήσει παρὰ τὴν ψιθυρίζουσαν πηγήν. Δειόκορμοι πλάτανοι ὑπεβάσταζον, σφόλοι ἄξιοι τοῦ ναοῦ, διὰ τῶν κλάδων αὐτῶν τὸν ἑκατονταετοῦτη δόμον. Αἱ λεπταὶ ἡλικαὶ ἀκτῖνες, αἵτινες ὠλίσθαινον διὰ τοῦ φυλλώματος, διέγραφον ἐπὶ τῆς ἄμμου καὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος φωτεινοὺς κυκλίσκους ὑποτρέμοντας ὡς πτέρυγας χρυσαλίδων δισταζουσῶν ποῦ νὰ καθήσωσιν ὁσάκις ἐλαφρὰ αὔρα ἐτάραττε τὴν κορυφὴν τῶν δένδρων.

Ἐκτός, ὁ οὐρανὸς ἦτο περιπόρφυρος. Ἐντός, τὸ ἤρεμον φῶς παταδός. Τὸ ἔαρ, τὸ κελάδημα τῶν πτηνῶν, ἡ σκιά, ἡ μόνωσις, τὰ πάντα προκαλοῦσιν εἰς ἔρωτα.

Ἡ Ζωΐτσα, μὴ ἔχουσα συναίσθησιν νέου καταλαβόντος αὐτὴν αἰσθήματος, στηρίζεται περιπαθέστερον ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ συζύγου της, καὶ ἀμηχανοῦσα χωρὶς νὰ γνωρίζῃ τὸ αἴτιον, ἐρυθριᾷ. Ἀλλ' οὗτος κρατεῖ αὐτὴν ἐνηγκαλισμένην ἐπὶ τοῦ στήθους του. Καλύπτει τὰς παρειὰς αὐτῆς διὰ φλογερῶν φιλημάτων. Τὸ στόμα του ψιθυρίζει εἰς τὸ οὖς αὐτῆς λέξεις, ἃς δὲν ἐννοεῖ μὲν ἀλλ' αἵτινες τὴν ταράττουσι. Δὲν δύναται νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυά της, καὶ ὅμως εἶνε εὐτυχής . . .

Τὴν ἑσπέραν, ὅτε ἐπανέλαβεν ὑπὸ τὸ βλέμμα τῶν ἄστρων τὴν ὁδὸν τῶν Ἀθηνῶν, ἡ Ζωΐτσα εἶπεν εἰς τὸν σύζυγόν της.

— Ἤπια ἀπὸ τὴ βρύσι . . . Μὴν εἶνε ἁμαρτία ;

Ὁ Γιάννης ἦτο σύννους καὶ δὲν ἀπεκρίθη.

Ἀφ' ὅτου οἱ θετοὶ τῆς Ζωΐτσας γονεῖς ἀπέθανον, εἰς χειμὼν καὶ ἓν θέρος εἶχον παρέλθει. Πλησιάζει ἡ ἐπέτειος. Ἡ νεαρὰ γυνή, κατὰ τὸ ἔθος, μέλλει νὰ ἑτοιμάσῃ τὴν βραστὴν κριθήν (:), σύμβολον ἀθανασίας, καὶ τοὺς μελιτόεντας ἄρτους, ἐφ' ὧν εἶνε ἐπικεκολλημένα τὰ ζαχαρωτά, εἰκόνα τῆς εὐτυχίας, ἧς ἀπολαύουσιν οἱ μακάριοι.

Ἀλλὰ τί ἔχει ἡ νεᾶνις ἐκείνη ; Οἱ μεγάλοι μέλανες αὐτῆς ὀφθαλμοὶ περιεβλήθησαν ὑπὸ μελανοῦ κύκλου. Ἄγνωστος ἀδυναμία κατέλαβε τὸ ἁβρὸν αὐτῆς σῶμα. Τὰ χείλη αὐτῆς εἶνε ὠχρά.

Ἀ ! Μὴ ἐρωτᾶτε, διατί χαίρει ἀλλὰ πιστεύσατε εἰς τὴν πηγὴν τῆς Καισαριανῆς. Μετὰ τρεῖς μῆνας ἡ Ζωΐτσα θὰ εἶνε μήτηρ, Θεοῦ θέλοντος.

Τέλος ἔφθασεν ἡ ἡμέρα τοῦ μνημοσύνου. Οἱ φίλοι τῶν μακαριτῶν συνῆλθον ἐν τῇ μητροπόλει. Ὁ καπνὸς τοῦ λιβάνου ἀναβαίνει πρὸς τὸν θόλον μετὰ τοῦ ὠδῶν κηρίων, ἐν ᾧ οἱ διάκονοι ψαλμῳδοῦσιν ἐν τῷ βωμῷ καὶ τὸ συνηθροισμένον πλῆθος

ἀπαγγέλλει ἀμοιβαδὸν μετὰ τῶν ἱερέων τὰ ἐδάφια τῶν τροπαρίων.

Ὦ Γιάννη, πόσον εἶσαι πελιδνός! Τὸ στόμα σοῦ ἀνοίγεται νὰ εἴπῃ λέξιν τινά, ἣν δὲν δύνασαι νὰ προφέρῃς. Κλονεῖσαι. Ἄνευ τοῦ κίονος, ἐφ' οὗ στηρίζεσαι, θὰ ἔπιπτες. Ἐπίορκε! ἐπίορκε! Τοῦ νεκροῦ, ὑπὲρ οὗ δέονται, σοὶ ἐνεφανίσθη τὸ φάσμα. Τὸ πρόσωπόν του μέλλει νὰ ἐγγίσῃ τὸ ἰδικόν σου. Υἱέ μου, ἐφύλαξες τὸν ὅρκον σου;

Ἀφ' ἧς ἡμέρας μετήχθη λιπόθυμος ἐκ τῆς ἐκκλησίας οὐδεὶς εἶδε μειδιῶντα τὸν Γιάννην. Οὐδεὶς ἐκπλήττεται· πάντες νομίζουσιν ὅτι ἀνεκάλυψαν τὸ μυστικὸν τῆς θλίψεώς του. Ἡ Ζωΐτσα ὡς ἄνθος μαραινόμενον ὀλίγον κατ' ὀλίγον παλαίει τώρα κατ' ἀγνώστου νόσου. Τὸ τέρμα τῆς ἀπελευθερώσεώς της πλησιάζει καὶ οἱ ἰατροὶ φοβοῦνται μὴ δὲν δυνηθῇ νὰ ὑποστῇ, ἕνεκα τῆς ἄκρας αὐτῆς νεότητος, τὴν εὐτυχίαν ταύτην τὴν τόσον ἀκριβὰ ἐξαγοραζομένην: τὴν γέννησιν τοῦ πρώτου τέκνου.

Δυστυχὴς Ζωΐτσα! ἐσπέραν τινὰ ἐν τῇ νυμφικῇ σου κλίνῃ ὑπὸ τὰ πολύχρωμα ἐφαπλώματά σου, πλησίον κενοῦ λίκνου, τοῦ ὁποίου μετὰ στοργῆς σὺ αὐτὴ εἶχες κεντήσει τὰ μικρὰ σπάργανα, ὁ σύζυγός σου —μάτην ἠγωνίζεσο νὰ τῷ μειδιάσῃς— ἐκτύπα τὸ στῆθός του, καὶ τὴν κεφαλήν του στηρίζων ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου, ἐφ' οὗ ἀνεπαύετο ἡ κεφαλή σου, συνεσπασμένην ἔχων τὴν χεῖρά του ἐπὶ τῆς ἰδικῆς σου, ἐταράττετο ὑπὸ λυγμῶν, οὓς μάτην προσεπάθει νὰ καταστείλῃ. Οἱ ἱερεῖς ἦσαν ἐκεῖ, οἱ ἰατροὶ εἶχον ἀναχωρήσει. Ὡς ἦσο μυρωμένη μὲ τὸ ἅγιον ἔλαιον (!), οἱ ἄγγελοι σὲ παρέλαβον ἐπὶ τῶν πτερύγων τῶν ὅπως σὲ μεταφέρωσιν εἰς τὸν Πλάστην.

Ἐτάφη παρὰ τοὺς γέροντας, οἵτινες εἶχον υἱοθετήσῃ αὐτὴν ὅτε ἁλιεύς τις εἶχεν ἀγάγει αὐτὴν ὀρφανὴν ἐκ Κρήτης.

Ἀφ' οὗ τὰ πάντα ἐπερατώθησαν, ἀφ' οὗ ἐθραύσθη τὸ *κανάτι* ἐπὶ τοῦ τάφου, τὴν ἐσπέραν περὶ λύχνων ἀφὰς ὁ Γιάννης ἐπλανᾶτο ἐν μέσῳ τῶν ἐρειπίων τοῦ ναοῦ τοῦ Διός· ἐγίνωσκεν ὅτι ἐκεῖθεν τὸ βλέμμα αὐτοῦ ἠδύνατο ν' ἀνακαλύψῃ τὴν θέσιν, εἰς ἣν εἶχε ταφῇ μετὰ τοῦ ἐρωτός του ἡ γενναιότης αὐτοῦ καὶ ἡ φρόνησις.

Τώρα τύφεις συνειδότος κατατρύχουσιν αὐτόν. Μέλανα νέφη καλύπτουσι τὸν οὐρανὸν ὡς ἐπικήδειος ὀθόνη ἐκτεινομένη ἀπὸ τῆς Ἀκροπόλεως εἰς τὸν Ὑμηττόν. Μόνη ἐν τῇ σκοτίᾳ ἡ ἐρυθρὰ φλὸξ καντήλας τινὸς λάμπει μεταξὺ τῶν κυπαρίσσων τοῦ νεκροταφείου, ἄγρυπνος λύχνος ἀνημμένος εἰς τὸ προσκεφάλαιον τῶν θανόντων, οἵτινες ὑπνώττουσιν ἐν τῷ βάθει τοῦ τάφου τὸν αἰώνιον ὕπνον των.

Ὁ νυκτιπόρος διαβάτης βλέπων τὸν φανὸν κάμνει τὸν σταυρόν του μετὰ φρίκης. Ὁ λαὸς λέγει: Εἶνε ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ θανάτου.

Ὁ Γιάννης ἐβάδιζεν ὁδηγούμενος ὑπὸ τῆς λάμψεως μέχρις ὅτου ἐλθὼν ἐγονυπέτησεν ὅπου χῶμα νεοσκαφὲς ἐδείκνυε πρόσφατον τάφον ἐν μέσῳ δύο προγενεστέρων τάφων. Τολύπαι χιόνος ἤρξαντο στροβιλούμεναι ὑπὸ τοῦ ἀνέμου κ' ἐπικαθήμεναι τῶν κλάδων τῶν δένδρων.

Ὅλην τὴν νύκτα, μακρὰν καὶ παγετώδη χειμερινὴν νύκτα, ὁ φύλαξ τοῦ νεκροταφείου ἔμενεν ἄγρυπνος ἐκ τῶν παραδόξων κρότων, οὓς ἡ καταιγὶς ἔφερε μέχρις αὐτοῦ. Ἤκουσε πρῶτον ὡς φωνήν τινα ἱκετευτικὴν κλαίουσαν καὶ ἐπικαλουμένην ἔλεος· εἶδε βίαια βήματα ἐπὶ τοῦ πεπηγότος χώματος, τὴν πάλην σώματος πρὸς σῶμα· τοῦτο δὲ διήρκεσεν ἐπὶ μακρὸν τέλος ὀξεῖα κραυγὴ ἠκούσθη καὶ εἶτα σιγή. Τὴν αὐγὴν στεναγμός τις ἀσθενὴς μόνον ἠκούετο, ἐκ διαλειμμάτων, ὅμοιος πρὸς τὸ ψυχομάχημα ἐπιθανατίου.

Ὁ φύλαξ τὴν ἡμέραν διηυθύνθη πρὸς τὸ μέρος ὅθεν ἠκούοντο αἱ κραυγαί. Εἷς ἄνθρωπος ἔκειτο ἐκεῖ ἐξηπλωμένος ἐπί τινος τάφου. Αἱ χεῖρές του ἐλάμβανον δράκας χιόνος, ἃς ἁπτὴν ἐπέθετον ἐπὶ χαινούσης πληγῆς ὅπως ἐπίσχωσι τὸ ἐκρέον αἷμα.

— Ἀδελφέ, γρήγορα ἕναν παπᾶ.

Ὅτε ὁ ἱερεὺς ἔφθασεν ἐκεῖ

— Ὦ, παιδί μου, πῶς ἔκαμες αὐτὸ τὸ ἔγκλημα 'ς τὸν ἑαυτό σου;

— Παπᾶ μου, ἄκουσέ με καὶ μὴ ἀρνεῖσαι ἕνα χριστιανὸ ν' ἀποθάνῃ χωρὶς νὰ ἐξομολογηθῇ. Αὐτὸ μονάχα μπόρεσα νὰ κάμω, νὰ ζήσω ὅσο νὰ ἔλθῃς . . . Ἀγαπημένη μου γυναῖκα, Ζωΐτσα μου, ἐδῶ σ' ἔβαλαν χθὲς καὶ θέλω νὰ μὲ θάψουν μαζί σου. Δὲν σκοτώθηκα ἐγώ· ὁ γέρος ὁ ἀγωνιστὴς ἔβγῆκε ἀπὸ τὸν τάφο του διὰ νὰ μὲ σκοτώσῃ. Μὰ ἀφ' οὗ ἔχω τὸ μαχαῖρι 'ς τὸ στῆθός μου, θὰ πῇ ὅτι ἐγὼ ἐσκοτώθηκα. Συγχώρησέ με λοιπόν, πάτερ. Χαρίζω ὅ,τι ἔχω διὰ νὰ κτίσῃς μίαν ἐκκλησίαν.

Ἐν τῇ θέσει ὅπου ὑψοῦτο ὁ λευκὸς οἶκος τοῦ Γιάννη καὶ τῆς Ζωΐτσας, τελεῖται σήμερον ἡ θεία λειτουργία, ἐν τῇ νέᾳ ἐκκλησίᾳ τῆς ὁδοῦ Αἰόλου . . .

(Maurice de Fos).

Σημ. τ. «Ἑβδομάδος». Τὸ ἀνωτέρω διήγημα μετεφράσαμεν διὰ τὴν ἀναμφισβήτητον χάριν, μεθ' ἧς εἶνε γεγραμμένον, καὶ διότι εἶνε ἑλληνικῆς ὑποθέσεως — βλέπετε, ὑπάρχουσι καὶ Ἑλληνικαὶ ὑποθέσεις! — ἀτυχῶς ὅμως γέμει ἀνακριβειῶν περί τε τὰ ἤθη, τὰ ἔθιμα καὶ τὰς τοποθεσίας, ἅτινα φρονοῦμεν ὅτι δὲν εἶνε ἀνάγκη ν' ἀνασκευάσωμεν τὸ μὲν διότι εἶνε πασίδηλα τὸ δὲ διότι δὲν ἀναφέρονται ἐν ἱστορικῇ διατριβῇ, ἀλλ' ἐν διηγήματι. Ἔνοχοι τῶν πεπλανημένων γνώσεων τῶν ξένων κυρίως φαίνεται ὅτι εἶνε οἱ ξεναγοί, οἵτινες νομίζουσιν ὅτι ἔχουσι καθῆκον εἰς πάντα νὰ ἀποκρίνωνται καὶ νὰ λέγωσιν ὅ,τι τοῖς κατέβη . . . . μονονοῦ δὲ πολλάκις νὰ ἐπιμουργῶσι καὶ συμβεβηκότα χάριν . . . διασκεδάσεως.

ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ

Α'.

ΤΟ ΑΣΒΕΣΤΟΝ ΚΑΝΤΙΑΙ ΑΓΝΩΣΤΟΥ ΑΓΙΟΥ

(Μιστρᾶς)

Ἐν τῷ ἐπισήμῳ κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας «Μιστρᾷ» ὑπάρχει ἐκκλησία «Ἁγία Σοφία», πρὸ τοιχογραφίας τινὸς τῆς ὁποίας, κατὰ προφανῆ προτίμησιν, καίει *ἄσβεστος λυχνία*. Μὴ ὑπάρχοντος ὀνόματος τινός, ὁ προνομιοῦχος Ἅγιος χαρακτηρίζεται ὡς *ἄγνωστος*.

Ἐν τούτοις οἱ χωρικοὶ κατὰ *παράδοσιν* διηγοῦνται, ὅτι ἡ εἰκὼν αὕτη δὲν ἀνήκει εἰς Ἅγιον, ἀλλ' εἶνε ἡ εἰκὼν **Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου**, τοῦ τελευταίου Ἕλληνος Αὐτοκράτορος.

Ἡ εἰκὼν ἕνεκα τῶν γνωστῶν λόγων μετ' ὀλίγον δὲν θὰ ὑπάρχῃ πλέον, ὁ λαὸς ὅμως θὰ ἐξακολουθῇ ἀνάπτων λυχνίαν εἰς ἣν θέσιν ὑπῆρχεν εἰκών, τοῦ ὑπὲρ τοῦ Πανελληνίου θυσιασθέντος ἡγεμόνος.

Ἱερὰ παράδοσις! Ἱερὸν καθῆκον!

Β'.

ΟΙ ΕΠΤΑ ΚΥΝΗΓΟΙ

(Ἀθῆναι)

[Τὴν ἐπομένην παράδοσιν διηγήθη ἡμῖν ὁ πρότινος ἀποβιώσας ἐν Πλάκᾳ τῶν Ἀθηνῶν γέρων ἀγωνιστὴς Σταῦρος Στουραΐτης].

Βλέπεις, παιδί μου, αὐτὸ τὸ ξεροβοῦνι ποῦ τὸ λέμε ἐμεῖς Σέγγιο[1]; Αἴ! μιὰ φορὰ κ' ἕναν καιρό, καθὼς λέγουν οἱ παληοί, ἤτανε δάσος καὶ τί δάσος! γεμᾶτο ἀπὸ ἀγρίμια!

Ἑπτὰ κυνηγοί — παιδιὰ θεότρελλα, ἀπὸ τὰ Στοῦρα — μπῆκαν σ' ἕνα καίκι κ' ἔπεκασαν σ' ἕναν ξερόκαβο τῆς Στεργιᾶς γιὰ νὰ κυνηγήσουν. Κυνηγῶντας-κυνηγῶντας 'φτάσαν στὴν Ἀθήνα καὶ ἐκεῖ παραξενεύτηκαν ποὺ δὲν ηὗραν κανέναν ἄνθρωπο.

Ἀνεβῆκαν στὸ Σέγγιο καὶ κυνήγησαν ἀγρίμια καὶ βλέποντας γύρω τους τὴν τόση ὠμορφάδα ἀποφάσισαν καὶ κάθησαν στὴν Ἀθήνα.

Ἀπὰ τότες στὴν Ἀθήνα ἤρθαν οἱ Στουραΐτες.

Δ. Γρ. Κ.

Σημ. τ. Ἑβδ. Αἱ δύο αὗται παραδόσεις ἦσαν γνωσταὶ τῇ Διευθύνσει τῆς «Ἑβδομάδος».

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Αἱ ἐκκλησίαι τοῦ Μιστρᾶ

Ἡ μητρόπολις τοῦ Μιστρᾶ ἐκτίσθη ὑπὸ Νικηφόρου τοῦ πρώτου ἀρχιεπισκόπου τοῦ Μιστρᾶ τῷ 1263 μετὰ τὴν ἀνακαίνισιν τοῦ ἐπισκοπικοῦ θρόνου τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας. Ἐπιγραφαὶ ἐπὶ τῶν κιόνων δεικνύουσι κατὰ τὸν Buchon τὸ κτηματολόγιον τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὸν μεσαίωνα. Ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Νικολάου εἶναι μέγα περίεργον οἰκοδόμημα περιέχον 4 διακεκριμένα Ἐκκλησίδια ἐν ταῖς 4 γωνίαις ἐκτὸς τριῶν μικροτέρων ἐκκλησιῶν. Εἶναι ὁμοία πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Δαφνίου ἀλλὰ καλλιτέρας ἀναλογίας. Τὸ εἶδος τῶν ἀψίδων τῶν εὐρεθεισῶν ἐν διαφόροις ἐκκλησίαις τοῦ Μιστρᾶ κατὰ τὸν Couchaud ἀπαντῶσι μόνον ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. Ἡ ἐκκλησία τῆς Ἁγίας Σοφίας ἔχει κωδωνοστάσιον ὅμοιον πρὸς τὸ τῆς Παναγίας, ἀλλὰ τὸ σχέδιον εἶναι ὅμοιον πρὸς τὸ τοῦ Ἁγίου Λουκοδήμου ἐν Ἀθήναις. Οἱ χωρικοὶ ἰσχυρίζονται ὅτι δεικνύουσι τὴν εἰκόνα τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου ἐν ταῖς κατηρειπωμέναις ὑδατογραφίαις τοῦ τοίχου. Τέλος τὸ κυριώτερον

1 Τὸ Μουσεῖον, ἐφ' οὗ τὸ μνημεῖον τοῦ Φιλοπάππου.

μνημεῖον τοῦ μεσαιωνικοῦ Μιστρᾶ εἶναι τὸ μοναστήριον καὶ ἡ ἐκκλησία τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς. Ὀλίγα κελλία τοῦ μοναστηρίου καὶ ὁ περίβολος τῆς μονῆς διασώζονται ἀλλ' ἡ ἐκκλησία ὑφίσταται ὁλόκληρος. Εἶναι δὲ ἀφιερωμένη εἰς τὴν Παντάνασσαν καὶ εἶναι ἤδη ὅλως ἀπεσπασμένη τοῦ μοναστηρίου· τὸ σχέδιον εἶναι κάπως ὅμοιον πρὸς Λατινικὴν Βασιλικήν.

Ἐν τῇ παρακειμένῃ μονῇ ὑπάρχουσι δύο τάφοι ἱστορικῆς σπουδαιότητος ὁ τῆς Τελεόφας Malatesta συζύγου τοῦ Θεοδώρου Tocco δεσπότου τῆς Ἄρτας ταφείσης τῷ 1433, καὶ ὁ τῆς Θεοδώρας ἀνεψιᾶς τοῦ Καρόλου Tocco κόμητος Παλατίνου τῆς Κεφαλληνίας καὶ συζύγου Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου τελευταίου αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου. Ἡ ἐπὶ τῷ θαυμασίῳ κάλλει φημιζομένη Θεοδώρα ἀπέθανεν, ὡς γνωστόν, πλησίον τῶν Πατρῶν τὸν Νοέμβριον τοῦ 1430 καὶ ἐτάφη τὸ πρῶτον ἐν Γλαρέντζῃ, ἀλλ' ὀλίγον χρόνον ὕστερον ἀνεκομίσθη τὸ λείψανον εἰς τὸν παρόντα τάφον. Ἐν Μιστρᾷ αὐτὸς ὁ Κωνσταντῖνος ἐστέφθη ὑπὸ τῶν πρέσβεων τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸν Ἰκνουάριον τοῦ 1449. Ἀπέπλευσεν ἐκ Πελοποννήσου τὴν ἄνοιξιν καὶ ἀφικόμενος εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀπεποιήθη νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἐπανάληψιν τῆς τελετῆς ἐν Ἁγίᾳ Σοφίᾳ μήπως δώσῃ ἀφορμὴν εἰς ἔριδας ματαξὺ τῶν Ὀρθοδόξων καὶ τῶν Ἑνωτικῶν.

Αἱ εἰκασίαι τοῦ Λόρδου μαρκησίου τῆς Βώθας (Bute)

Ὁ φιλάρχαιος μαρκήσιος μεταβὰς εἰς Μιστρᾶν ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἁγίας Σοφίας χάριν τῆς περιμισμένης εἰκόνος, φρονεῖ ἐν πεποιθήσει, ὅτι ὄντως εἶνε ἡ εἰκὼν Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου. Τοῦτο δ' ἐξάγει καὶ ἐκ τῆς ὁμοιότητός της πρὸς τὸ ἐν Ῥώμῃ ἄγαλμα τοῦ Ἁγίου Πέτρου, εἰς ὅ, κατ' αὐτὸν καὶ κατὰ τὰς παραδόσεις τῆς Δυτικῆς ἐκκλησίας, ἐχρησίμευσεν ὡς πρότυπον ὁ Ἕλλην αὐτοκράτωρ.

Ἡ εἰδησις αὕτη φρονοῦμεν ὅτι δέον νὰ ἐπισπάσῃ τὴν προσοχὴν καὶ τὴν μελέτην τῶν περὶ τὰ τοιαῦτα εἰδικῶς ἀσχολουμένων.

Ἡ ἐρήμωσις τῶν Ἀθηνῶν

Ἡ ἐρήμωσις τῶν Ἀθηνῶν, ἥτις ἀναφέρεται ἐν τῇ δευτέρᾳ παραδόσει, εἶνε βεβαίως ἡ ἀπὸ 1688→1690 συμβᾶσα, ὡς ἐκ τῆς γνωστῆς ἐγκαταλείψεως τῶν Ἀθηνῶν ὑπὸ τῶν Βενετῶν καὶ τῆς ἀπειλουμένης εἰσβολῆς τῶν ἐκδίκησιν πνεόντων Τούρκων.

Περὶ δασώσεως τῶν Ἀθηνῶν, κατὰ τὴν ἄνω ἐποχήν, παράδοσιν ἀναφέρει καὶ ὁ κ. Κ. Ζησίου εἰς τὴν «περὶ ἐρημώσεως τῶν Ἀθηνῶν» διατριβήν του καταχωρισθεῖσαν ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 59 φύλλῳ τῆς *Ἑβδομάδος*.

Τὰ περὶ τοῦ χρόνου ὅμως τῆς ἐλεύσεως ἐνταῦθα τῶν ἀλβανικῆς καταγωγῆς Στουραϊτῶν πρῶτον διὰ τῆς Β' παραδόσεως τοῦ φύλλου τούτου ὑποδηλοῦνται.

Δ. Γρ. Κ.

ΔΡΑΜΑ ΕΝ ΜΕΞΙΚΩ[1]

Διήγημα, ὑπὸ ΙΟΥΛΙΟΥ ΒΕΡΝ.

Συνέχεια: ἰδε σελ. 417.

Γ'.

Ἀπὸ Σιγκουαλάνης εἰς Τάσκο.

Τὴν ἐπαύριον οἱ ἵπποι ἦσαν ἐπισεσαγμένοι ἀπὸ τῆς αὐγῆς. Οἱ ὁδοιπόροι εἰσελθόντες εἰς στενὰς ἀτραποὺς ὀφιοειδῶς ἑλισσομένας ἐνώπιον αὐτῶν, προυχώρησαν πρὸς ἀνατολάς. Ἄνευ τῆς βαθείας σιγῆς τοῦ ὑπάρχου ἀντίθεσιν ἀποτελούσης πρὸς τὴν εὐθυμίαν τοῦ θωρακίτου θὰ ἐξελάμβανέ τι αὐτοὺς ὡς ἐντιμοτάτους ἀνθρώπους.

Τὸ ἔδαφος καθίστατο ἀνωφερὲς ἐφ' ὅσον προέβαινον. Τὸ εὐρύτατον ὀροπέδιον τοῦ Χιλμπαντζίγκου, ἐφ' οὗ ἐπικρατεῖ τὸ ὡραιότερον κλῖμα τοῦ Μεξικοῦ, δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐκπτυχθῇ μέχρι τῶν ἄκρων ὁρίων τοῦ ὁρίζοντος. Ἀλλ' οἱ δύο Ἱσπανοὶ ἀφέντες δεξιᾷ αὐτῶν τὴν ὅασιν ἐκείνην, ἀφίκοντο εἰς τὸ μικρὸν χωρίον Ἅγιον Πέτρον καὶ μετὰ τρίωρον ἀνάπαυλαν ἐξηκολούθησαν τὴν πορείαν αὐτῶν διευθυνόμενοι πρὸς τὴν μικρὰν πόλιν Τουτέλα δὲλ-Ῥίο.

— Ποῦ θὰ κοιμηθοῦμε ἀπόψε; ἠρώτησεν ὁ Μαρτίνεθ.

— Εἰς τὸ Τάσκο! ἀπεκρίθη ὁ Ἰωσίας. Εἶνε σὰν πόλις, ὕπαρχε, κοντὰ 'ς αὐτὰ τὰ χωριουδάκια.

— Εἶνε κανένα ξενοδοχεῖο τῆς προκοπῆς;

— Ναί, εἶνε ὡραῖο μέρος. Ὁ ἥλιος εἶνε πειὸ λίγο ζεστός, παρὰ 'ς τὴν ἀκρογιαλιά. Κ' ἔτσι ἀναβαίνοντας, θὰ φθάσωμε λίγο-λίγο, χωρὶς νὰ τὸ νοιώσωμεν, 'ς τὴν κορυφὴ τοῦ Ποποκατεπέλτ, ποῦ κάμνει παγωνιά.

— Πότε θὰ περάσωμε τὰ βουνά, Ἰωσία;

— Μεθαύριον τὸ βράδυ, ὕπαρχε, καὶ ἀπ' τὴν κορυφή των, ἀπὸ μακρυά, θὰ ἰδοῦμε τὸ Μεξικό. Χρυσὴ πόλις τὸ Μεξικό! ξέρετε τί συλλογίζομαι, ὕπαρχε;

Ὁ Μαρτίνεθ δὲν ἀπήντησε.

— Συλλογίζομαι τί διάβολο ν' ἀπόγειναν οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ πλοίου καὶ τοῦ πάρωνος που ἀφήκαμε πάνω 'ς τὸ νησάκι.

Ὁ Μαρτίνεθ ἐρρίγησε.

— Δὲν εἰξεύρω, ἀπεκρίθη ὑποκώφως.

— Πιστεύω, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἰωσίας, ὅτι οἱ λαμπροὶ αὐτοὶ ἄνθρωποι πέθαναν ὅλοι τους ἀπὸ τὴν πεῖναν. Μά, ὅταν τοὺς ἐβγάλαμε ἔξω, πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς ἔπεσαν εἰς τὴν θάλασσα, καὶ εἶνε σ' αὐτὰ τὰ μέρη ἕνα σκυλόψαρο ἡ *τιντόρεα* ποῦ δὲν χωρατεύει. Α! Σὰν ἀναστήνουνταν ὁ πλοίαρχος Ὀρτέβος γιὰ νὰ γλυτώσωμε ἔπρεπε νὰ κρυφθοῦμε μὲς 'ς τὴν κοιλιὰ μιᾶς φάλαινας. Μά, γιὰ τὴν καλή μας τύχη τὸ κεφάλι του βρέθηκε κοντὰ 'ς τὴ ράντα, καὶ ὅταν κόπηκαν ἔτσι παράξενα ἡ σκόταις....

— Θὰ σωπάσῃς! ἀνέκραξεν ὁ Μαρτίνεθ.

Ὁ ναύτης ἔκλεισε τὸ στόμα του.

— Μὰ γιατί πειράζεται γιὰ τόσο μικρὰ πράγματα; εἶπε καθ' ἑαυτόν. Ἐγώ, εἶπεν, ὑψηλῇ φωνῇ, θ' ἀποκατασταθῶ σ' αὐτὸν τὸν εὐμορφότοπο, τὸ Μεξικό. Τί εὐλογημένος τόπος, γεμᾶτος λουλούδια καὶ χρυσάφι!

— Καὶ γι' αὐτὸ ἐπρόδωκες τὴν πατρίδα; ἠρώτησεν ὁ Μαρτίνεθ.

— Γιατί νὰ τὸ κρύψω, ὕπαρχε, ναί, γιὰ τὸν παρᾶ τὸν παντοδύναμο.

— Ἀ! εἶπεν ὁ Μαρτίνεθ μετ' ἀηδίας.

— Καὶ σεῖς; ἠρώτησεν ὁ Ἰωσίας.

— Ἐγώ; διὰ λόγους ἱεραρχίας· ὁ ὕπαρχος ἤθελε νὰ ἐκδικηθῇ τὸν πλοίαρχον.

— Ἀ! εἶπεν ὁ Ἰωσίας περιφρονητικῶς.

Οἱ δύο οὗτοι ἄνδρες ἦσαν ἀνταξιοι ἀλλήλων, οἷα δήποτε καὶ ἂν ἦσαν τὰ κινοῦντα αὐτοὺς αἴτια.

— Σούτ!.. εἶπεν ὁ Μαρτίνεθ σταματῶν. Τί βλέπω ἐκεῖ κάτω;

Ὁ Ἰωσίας ἠνωρθώθη ἐπὶ τῶν ἀναβολέων τοῦ ἵππου.

— Κανεὶς δὲν εἶνε, ἀπεκρίθη.

— Εἶδα ἕνα ἄνθρωπον ὁ ὁποῖος ἀμέσως ἔγεινεν ἄφαντος, ἐπανέλαβεν ὁ Μαρτίνεθ.

— Ἔτσι σᾶς φάνηκε!

— Τὸν εἶδα! ἐπανέλαβεν ἀνυπομόνως ὁ ὕπαρχος.

— Τότε... σκαλίσατε ὅσο θέλετε!

Καὶ ὁ Ἰωσίας ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του.

Ὁ Μαρτίνεθ προυχώρησεν εἰς συστάδα δένδρων τινῶν, ὧν οἱ κλάδοι ριζούμενοι μόλις ἐγγίσωσι τὸ ἔδαφος, σχηματίζουσι δυσδιάβατους λόχμας.

Ὁ ὕπαρχος ἀφιππευσε. Πλήρης μοναξία πέριξ.

Αἴφνης εἶδεν εἶδος ψιθὸς κινούμενον ἐν τῇ σκιᾷ. Ἦτο ὄφις ἔχων τὴν κεφαλὴν συντετριμμένην ὑπὸ τμῆμα βράχου, καὶ τοῦ ὁποίου τὸ ὀπίσθιον τοῦ σώματος μέρος συνεστρέφετο εἰσέτι ὡς νὰ εἶχε γαλβανισθῇ.

— Ἐδῶ ἦτο κάποιος! ἐφώνησεν ὁ ὕπαρχος.

Ὁ Μαρτίνεθ δεισιδαίμων ὢν καὶ ἔνοχος περιήγαγε κύκλῳ τὸ βλέμμα αὐτοῦ. Ῥῖγος δὲ κατέλαβεν αὐτόν.

— Αἴ; λοιπόν; ἠρώτησεν ὁ Ἰωσίας ἐπανελθὼν ὀπίσω πρὸς τὸν συνοδοιπόρον του.

— Δὲν εἶνε τίποτε, ἀπεκρίθη ὁ Μαρτίνεθ. Ἐμπρός!

Οἱ ἵππεῖς ἐπλησίασαν τότε τὰς ὄχθας τοῦ Μεξάλα, μικροῦ παραποταμίου τοῦ Βάλσα, οὗτινος ἀνῆλθον τὸ ῥεῦθρον. Μετ' ὀλίγον καπνὸς ἀνερχόμενος ἐμαρτύρησε τὴν ἐκεῖ παρουσίαν ἰθαγενῶν καὶ ἡ πολίχνη *Τουτέλα δὲλ Ῥίο* ἐνεφανίσθη. Ἀλλ' οἱ Ἱσπανοὶ σπεύδοντες νὰ φθάσωσιν εἰς Τάσκο πρὸ τῆς νυκτός, ἀπῆλθον μετὰ τινων στιγμῶν ἀνάπαυλαν.

Ἡ ὁδὸς καθίστατο λίαν ἀνάντης. Οἱ ἵπποι λοιπὸν αὐτῶν ἐχώρουν βραδέως. Δάση ἐλαιῶν ἐφάνησαν ἐπὶ τῆς κλιτύος τῶν ὀρέων.

Ἐπῆλθεν ἡ ἑσπέρα· ὁ Μαρτίνεθ παρηκολούθει τὸν ὁδηγὸν αὐτοῦ Ἰωσίαν. Οὗτος δὲ διὰ τοῦ πυκνοῦ σκότους, δυσκόλως ἀνεύρισκε τὰς βατὰς ἀτραποὺς βλασ-

φημῶν ὁτὲ μὲν κατὰ κορμοῦ τινος, ἐφ' οὗ προσέκρουεν, ὁτὲ δὲ πρὸς κλάδον, ὅστις ἐμάστιζεν αὐτὸν κατὰ πρόσωπον καὶ ἠπείλει νὰ σβέσῃ τὸ ἐξαίρετον σιγάρον, ὅπερ ἐκάπνιζεν.

Ὁ ὑπαρχος ἐχώρει σύννους· ἀόριστοι τύψεις ἐτάραττον αὐτόν.

Εἶχε νυκτώσει πλέον καθ' ὁλοκληρίαν. Οἱ ὁδοιπόροι ἔσπευσαν τὸ βῆμα. Διῆλθον χωρὶς νὰ σταματήσωσι τὰ χωρίδια Κοντεπὲκ καὶ Ἰγγουάλα καὶ ἔρθασαν εἰς τὴν πόλιν Τάσκον.

Ὁ Ἰωσίας εἶχεν εἰπεῖ τὴν ἀλήθειαν. Ἦτο πόλις μεγάλη ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ χωρία, ἅτινα εἶχον ἀντιπαρέλθει. Εἶδος πανδοχείου ἔκειτο ἐπὶ τῆς εὐρυτέρας ὁδοῦ. Παραδόντες εἰς ὑπηρέτην τινὰ τοὺς ἵππους των, εἰσῆλθον εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν, ἐν ᾗ εὑρίσκετο μακρὰ καὶ στενὴ τράπεζα.

Οἱ Ἱσπανοὶ ἐκάθησαν ἀπέναντι ἀλλήλων, καὶ ἐγεύθησαν φαγητῶν τινων, ἅτινα θὰ ἦσαν ἐξαίρετα ἴσως εἰς ἰθαγενῶν οὐρανίσκους, ἀλλ' ἅτινα μόνη ἡ πεῖνα καθίστα ἀνεκτὰ εἰς Εὐρωπαίου γεῦσιν. Ἦσαν λείψανα ὀρνιθίων πλέοντα εἰς καρύκευμα πρασίνου πεπέρεως, ὄρυζα παρεσκευασμένη δι' ἐρυθροῦ πεπέρεως καὶ κρόκου καὶ τὰ τοιαῦτα.

Ἀφ' οὗ ἔφαγον καὶ ἔπιον, καταβληθέντες ὑπὸ τῆς κοπώσεως ἀπεκοιμήθησαν.

Δ'.

Ἀπὸ Τάσκου εἰς Γκουερναβάκαν.

Πρῶτος ἀφυπνίσθη ὁ ὑπαρχος.

— Ἰωσία, δρόμο! εἶπεν.

Ὁ θωρακίτης ἐτάνυε τοὺς βραχίονας.

— Τί δρόμο θὰ πάρωμε; ἠρώτησεν ὁ Μαρτίνεθ.

— Ξεύρω δυό, ὑπαρχέ μου.

— Ποιόν;

— Ἕνας περνάει ἀπὸ τὸ Ζκουαλικάν, τὸ Τεναντσίγκο καὶ τὴν Τομπούκα. Ἀπὸ τὴν Τομπούκα ἕως 'ς τὸ Μεξικό, ὁ δρόμος εἶνε πολὺ καλός.

— Καὶ ὁ ἄλλος;

— Ὁ ἄλλος εἶνε λίγο παράμερος, μὰ βγαίνει εἰς τὰ ὥμορφα βουνὰ τοῦ Ποποκατεπὲλτ καὶ τῆς Ἰκτασιουάλτ. Εἶνε ὁ πειὸ καλὸς δρόμος, γιατὶ δὲν εἶνε πολὺ περαστικός.

— Ἀπ' αὐτὸν νὰ πᾶμε· δρόμο! εἶπεν ὁ Μαρτίνεθ. — Ποῦ θὰ κοιμηθοῦμε ἀπόψε;

— Ἂν ἀρμενίζωμε δώδεκα μίλια τὴν ὥρα, 'ς τὴν Γκουερναβάκα, ἀπήντησεν ὁ θωρακίτης.

Οἱ δύο Ἱσπανοὶ μετέβησαν εἰς τὸν σταῦλον, εἶπον νὰ ἐπισάξωσι τοὺς ἵππους των καὶ ἐπλήρωσαν τὰς *μοσίλας* των, εἶδος θυλάκων ἀποτελούντων μέρος τῆς ἱπποσκευῆς, διπύρων ἀραβοσίτου, ῥοΐων, καὶ ἁλιπάστων κρεάτων, διότι ἐν τοῖς ὄρεσιν ἐκινδύνευον νὰ μὴ εὕρωσιν ἐπαρκῆ τροφήν. Πληρώσαντες ὅσα ὤφειλον, ἀνέβησαν τοὺς ἵππους αὐτῶν καὶ διηυθύνθησαν πρὸς δεξιάν.

Τότε τὸ πρῶτον εἶδον τὴν δρῦν, εὐσίωνον δένδρον μέχρι τοῦ ὁποίου σταματῶσιν αἱ νοσηραὶ ἀναθυμιάσεις τῶν κατωτέρων ὀροπεδίων. Ἐν ταῖς πεδιάσιν ἐκείναις, κειμέναις χίλια πεντακόσια μέτρα ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, τὰ μετὰ τὴν κατάκτησιν εἰσαχθέντα προϊόντα ἐφύοντο παρὰ τὴν ἰθαγενῆ βλάστησιν. Σιτοφόροι ἀγροὶ ἐξετείνοντο ἐν τῇ γονίμῳ ἐκείνῃ ὁάσει, ὅπου φύονται πάντα τὰ εἴδη τῶν εὐρωπαϊκῶν δημητριακῶν. Τὰ δένδρα τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Γαλλίας συνέπλεκον τὰ φυλλώματα αὐτῶν.

Ἐν τούτοις ὁ Μαρτίνεθ καὶ ὁ ἑταῖρος αὐτοῦ ἀνέβαινον ὁλιὲν τὸ ὀροπέδιον τοῦ Ἀναχουάκ.

— Ἀ! ἀνέκραξεν ὁ Ἰωσίας, νὰ ὁ πρῶτος χείμαρρος ἀπὸ τοὺς τρεῖς ποῦ ἔχομε νὰ περάσωμε!

Πράγματι, βαθεῖαν ἔχων κοίτην ἠνοίγετο πρὸ τῶν ποδῶν τῶν δύο ὁδοιπόρων.

— Εἰς τὸ τελευταῖό μου ταξεῖδι ὁ ποταμὸς ἦτο ξηρός, εἶπεν ὁ Ἰωσίας. — Ἔλα κατόπι μου, ὑπαρχε.

Ἀμφότεροι κατέβησαν δι' ὁμαλῆς κλιτύος καὶ ἀφίκοντο εἰς τὸν πόρον τοῦ ποταμοῦ, ὅστις ἦτο εὐχερῶς διαβατός.

— Ἕνας! εἶπεν ὁ Ἰωσίας.

— Καὶ οἱ ἄλλοι εἶν' ἔτσι εὐκολοπέρασται; ἠρώτησεν ὁ Μαρτίνεθ.

— Τὸ ἴδιο, ἀπεκρίθη ὁ Ἰωσίας. Ὅταν αἱ βροχαὶ φουσκώνουν τὰ νερά τους, χύνονται εἰς τὸ ποτάμι Ἰζτολούκα ποῦ θὰ βροῦμε 'ς τὰ μεγάλα βουνά.

— Δὲν ἔχομε κανένα φόβο σ' αὐτὴ τὴν μονοξυά;

— Τίποτε, ἔξω ἀπὸ τὸ λάζο τῶν μεξικανῶν.

— Καλὰ λέγεις, εἶπεν ὁ Μαρτίνεθ. Αὐτοὶ οἱ ἐντόπιοι τῶχουν πατροπαράδοτο νὰ σκοτώνουν μὲ τὸ λάζο.

— Γι' αὐτὸ ἔχουν κ' ἕνα σωρὸ ὀνόματα γιὰ τὸ ἀγαπητό τους ὅπλο: Τὸν λένε ἐστόκε, βερδοῦγκο, ποῦνα, ἀγκίλλο, βελδόκε, ναβάζα. Τὸ ὄνομα ἔρχεται τόσο γρήγορα 'ς τὸ στόμα τους ὅσο ὁ λάζος 'ς τὸ χέρι τους. Αἴ, τόσο τὸ κκλλίτερον. Δὲν θὰ φοβούμασθε κἂν ταῖς μπάλαις ποῦ δὲν φαίνονται. Ἄλλο τίποτε δὲν μὲ κάνει νὰ σκυλιάζω ὅσο νὰ μὲ σκοτώσουν χωρὶς νὰ ξέρω ποιὸς εἶνε.

— Τί Ἰνδοὶ εἶνε αὐτοὶ ποῦ κατοικοῦν 'ς αὐτὰ τὰ βουνά; ἠρώτησεν ὁ Μαρτίνεθ.

— Αἴ, ὑπαρχέ μου, ποιὸς μπορεῖ νὰ μετρήσῃ ταῖς φυλαῖς ποῦ εἶνε 'ς αὐτὸ τὸ Μεξικό. Ὁ Ἰωσίας ἔλεγε τὴν ἀλήθειαν· αἱ φυλαὶ εἶχον ἀναφυρθῆ μέχρι τοσούτου ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ, ὥστε αἱ ἀνθρωπολογικαὶ μελέται καθίστανται δυσχερέσταται.

Ἀλλὰ μεθ' ὅλας τὰς πλήρη γνῶσιν τῆς χώρας μαρτυρούσας συνδιαλέξεις τοῦ θωρακίτου, ὁ Μαρτίνεθ ἐπανέπιπτεν εἰς τὴν πρώτην αὐτοῦ σιγήν. Ἀπεμακρύνετο μάλιστα εὐχαρίστως τοῦ συνοδοιπόρου αὐτοῦ, οὐτινος ἡ παρουσία δυσηρέστει, φαίνεται, αὐτόν.

Δύο ἄλλοι χείμαρροι διέκοψαν μετ' ὀλίγον τὴν ὁδόν. Ὁ ὑπαρχος ἐλυπήθη ἰδὼν ξηρὰν τὴν κοίτην αὐτῶν, διότι ἐσκόπει νὰ ποτίσῃ τὸν ἵππον φύτοῦ.

— Τώρα εἴμασθε σὰν σὲ μπονάτσα κάλμα, χωρὶς κουμπάνια καὶ νερό, ὑπαρχέ μου, εἶπεν ὁ Ἰωσίας. Μπά! ἔλα κατόπι μου. Ἀνάμεσα 'ς αὐταῖς ταῖς βαλανιδιαῖς θὰ βροῦμε ἕνα δένδρο ποῦ τὸ λέγουν *ἀγουεγουέλτ*. Κάτω ἀπὸ τὸν ἴσκιο του εἶνε πάντα μία βρύσι δροσερή· θὰ πῆς, μονάχα νερὸ βρήκαμε, μὰ τὸ νερὸ εἶνε τὸ κρασὶ τῆς ἐρήμου.

Οἱ ἱππεῖς παρακάμψαντες τὴν λόχμην, εὗρον τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος δένδρον. Ἀλλ' ἡ ἀναμενομένη πηγὴ εἶχε στειρεύσει, ἦτο δὲ προφανὲς ὅτι πρὸ ὀλίγου μόνον.

— Παράξενον, εἶπεν ὁ Ἰωσίας.

— Πολὺ παράξενον! εἶπεν ὁ Μαρτίνεθ ὠχριῶν. Δρόμο! Δρόμο!

Οἱ ὁδοιπόροι δὲν ἀντήλλαξαν λέξιν πλέον μέχρι τοῦ χωρίου Κακχουιμίλχων. Ἐκεῖ κατεβρόχθισαν τὰ δίπυρά των· εἶτα διηυθύνθησαν πρὸς τὴν Κουερναβάκαν διευθυνθέντες πρὸς ἀνατολάς.

Ἡ χώρα ἐφάνη τότε λίαν ἀνάντης· μακρόθεν διακρίνονται οἱ γιγαντώδεις καὶ εἰς αἰχμὴν ἀπολήγοντες βράχοι, τῶν ὁποίων αἱ βασαλτικαὶ κορυφαὶ σταματῶσι τὰ ἐκ τοῦ μεγάλου ὠκεανοῦ ἐρχόμενα νέφη. Μετὰ τὴν στροφὴν μεγάλου βράχου, ἐφάνη τὸ φρούριον Κοχικάλχο, οἰκοδομηθὲν ὑπὸ τῶν Μεξικανῶν, καὶ οὗτινος ὁ περίβολος ἔχει ἑκατὸν ἑννέα χιλιάδων τετραγωνικῶν μέτρων. Οἱ ὁδοιπόροι διηυθύνθησαν πρὸς τὸν πελώριον κῶνον, τὸν ἀποτελοῦντα τὴν βάσιν αὐτοῦ, τοὺς ταλαντωμένους βράχους καὶ τὰ μορφάζοντα ἐρείπια.

Ὁ Μαρτίνεθ καὶ ὁ Ἰωσίας καταβάντες ἀπὸ τῶν ἵππων ἔδεσαν αὐτοὺς εἰς τὸν κορμὸν πτελέας τινός, θέλοντες δὲ νὰ ἐξακριβώσωσι τὴν διεύθυνσιν τῆς ὁδοῦ ἀνεριχήθησαν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ κώνου διὰ τῶν προεξοχῶν τοῦ ἐδάφους.

Ἐπήρχετο ἡ νύξ, περιβάλλουσα δὲ τ' ἀντικείμενα ἔδιδεν εἰς αὐτὰ φανταστικὰ σχήματα. Τὸ πεπαλαιωμένον φρούριον ὡμοίαζε πρὸς πελώριον βόνασσον κατακείμενον, ἀκίνητον ἔχοντα τὴν κεφαλήν, τὸ δὲ ἀνήσυχον τοῦ Μαρτίνεθ βλέμμα ἐνόμιζεν ὅτι διέκρινε σκιὰς κινουμένας ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦ τερατώδους θηρίου. Οὐδὲν ἧττον ἐσίγησεν ὅπως μὴ δώσῃ ἀφορμὴν πρὸς εἰρωνείαν εἰς τὸν δύσπιστον Ἰωσίαν. Οὗτος προὐχώρει βραδέως καὶ ἀμερίμνως διὰ τῶν ἄτραπῶν τοῦ ὄρους, ὅτε δ' ἐγίνετο ἄφαντος ὀπίσω ἀνωμαλίας ἐκάλει τὸν σύντροφόν του.

Αἴφνης πελώριον νυκτόβιον πτηνόν, βραχνὴν ἐκβαλὸν κραυγήν, ὑψώθη βραδέως διὰ τῶν εὐρειῶν πτερύγων αὐτοῦ.

Ὁ Μαρτίνεθ ἔστη ἀκίνητος.

Παμμέγιστον τμῆμα βράχου ἐταλαντᾶτο προφανῶς ἐπὶ τῆς βάσεώς του τριάκοντα πόδας ὑπὲρ αὐτόν. Αἴφνης ὁ βράχος ἀπεσπάσθη, καὶ θραῦον πᾶν τὸ προστυχάνον ὡς κεραυνὸς βροντῶν κατεκρημνίσθη εἰς τὴν ἄβυσσον.

— Βαγγελίστρα μου! ἀνέκραξεν ὁ θωρακίτης. — Αἴ, ὑπαρχε!

Ὁ Μαρτίνεθ ἐπλησίασεν εἰς τὸν Ἰωσίαν.

— Τί καλασμὸς κόσμου! ἂς καταιβοῦμε! εἶπεν ὁ θωρακίτης.

Ὁ Μαρτίνεθ εἶπετο αὐτῷ οὐδὲν λέγων, ἀμφότεροι δὲ ἀφίκοντο πρὸς τὸ κατώτερον ὀροπέδιον.

Αὐτόθι εὑρεῖα αὐλὰξ ἐσημείου τὴν δίοδον τοῦ ἀποσπασθέντος βράχου.

— Μὰ τὴν Παναγία! ἀνέκραξεν ὁ Ἰωσίας. Κύττα, τ' ἄλογά μας χάθηκαν, τὰ πλάκωσε ὁ βράχος, τὰ σκότωσε.

— Τί λέγεις; εἶπεν ὁ Μαρτίνεθ.

— Νά, κύττα.

Τὸ δένδρον, εἰς ὃ εἶχον προσδεθῆ τὰ δύο ζῶα, εἶχε πράγματι παρασυρθῆ ὑπὸ τοῦ βράχου.

— Ἂν εἴμεθα ἀπάνω τους!... ἐξηκολούθησε φιλοσοφικῶς ὁ θωρακίτης.

[Ἕπεται τὸ τέλος.]

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

Τρεῖς Ἕλληνες, οἱ κ. κ. Π. Πάντσος, Εὐάγ. Βορειάδης καὶ Β Διαμαντίδης δικάζονται εἰς τὸ Πταισματοδικεῖον Ἀθηνῶν περὶ ἀπλουστάτης ἐνοχῆς.

Ὁ Δ. κατηγόρησε διὰ τοῦ τύπου τοὺς Π. καὶ Β., οὗτοι δὲ κατήγγειλαν τὸν Δ. ἐπὶ συκοφαντίᾳ· ἀλλ' ὁ Δ. ἀνέλαβε ν' ἀποδείξῃ τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων του (exceptio veritatis) καὶ κατήγγειλε καὶ αὐτοὺς ἐπὶ ψευδεῖ μηνύσει.

Πρόκειται δέ, ὡς εἴπομεν, περὶ ἀπλουστάτης ὑποθέσεως.... *περὶ προδοσίας τῆς Πατρίδος.*

Διότι οἱ κκ. Πάντσος καὶ Βορειάδης ἐκηρύχθησαν ὑπὸ τοῦ κ. Διαμαντίδου ὡς πράκτορες τοῦ Πανσλαυϊσμοῦ ἐν Ἀθήναις!

Ἴδωμεν τὴν ἔκβασιν τῆς παραδόξου ταύτης δίκης.

Ἠκούσαμέν ποτε, ὅτι τὴν Πολιτείαν μας παρέβαλέ τις πρὸς αἴθουσαν ὁπλοπωλείου, ἐν ᾗ βλέπει τις ἔργα πολιτισμοῦ, προόδου καὶ τέχνης, ἀρχαιότητας Ἑλληνικάς, Ῥωμαϊκάς, βυζαντιακάς, καὶ φραγκικὰς ἀπομιμήσεις, ἀλλ' ἐν ᾗ κάποιοι κάποιου διαφαίνονται καὶ *ἀπομεινάρια* τῆς προτέρας κτηνωδίας. Τὰ *ἀπομεινάρια* ταῦτα εἶνε ἡ προσωπικὴ κράτησις, ἡ κεφαλικὴ ποινὴ καὶ ἀμφισβητούμενά τινα δικαιώματα τῆς εἰσαγγελικῆς καὶ διοικητικῆς ἀρχῆς.

Ἓν τῶν τοιούτων οἰονεὶ δικαιωμάτων ἀφύπνισεν ὁ κ. Εἰσαγγελεὺς τῶν ἐν Χαλκίδι Πρωτοδικῶν, εἰσαγαγὼν εἰς δίκην δύο δημοσιογράφους, διότι... δὲν ἐζήτησαν ἄδειαν, ὅτε — τῷ καιρῷ ἐκείνῳ — ἐξέδωκαν τὸ πρῶτον τὰς ἐφημερίδας των...

Καὶ ὁ κ. Εἰσαγγελεὺς οὗτος ἦτο τόσον φιλοσπάστης εἰς τὰς ὑπαιθρίους ἀγορεύσεις του!..

Ποῦ ἐφησυχάζετε, προστάται τῶν πτηνῶν; Τόσον λοιπὸν ἀσθενὲς ἦτο τὸ πῦρ τῆς προστασίας σας καὶ ἀπεσβέσθη ἄνευ οὐδενὸς ἀποτελέσματος;

Ἀκούσατε μίαν εἴδησιν.

Ἐδῶ, ἐν μέσαις ταῖς Ἀθήναις, Κύριοί τινες — ξενικῆς, ὡς ἠκούσαμεν, εὐτυχῶς καταγωγῆς — ἐκεῖ, παρὰ τὸν Καρᾶν τοῦ κ. Σκουζέ, ἔχουσι στήσει δίκτυα καὶ συλλαμβάνουσιν ἀναρίθμητα πτηνὰ ζῶντα· μεταχειρίζονται δὲ ὡς *κράκτας* περὶ τὰ 100 πτηνά, ἅτινα ἔχουσιν — οἱ ἄσπλαγχνοι! — *τυφλώσῃ*, ὅπως ψάλλωσι περιπαθέστερον, κατά τινας δέ, καὶ *μαθήσῃ ζωντανά*, ὅπως ὑποθέτωσιν ὅτι εὑρίσκονται εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς πτεροφυΐας καὶ ψάλλωσιν ἐρωτικώτερον.

Ἐξετάσατε καὶ θὰ τὰ μάθετε.

Ὄχι τόρα, ἀλλὰ μετά τινα ἔτη βεβαίως αἱ Ἀθῆναι θὰ εἶνε ἀκατοίκητοι. Τοῦτο εἶνε γενικὴ ποιοθήσις γεννηθεῖσα ἐκ τῆς θέας τῶν κατασκευαζομένων νέων καὶ ἀληθῶς ὡρκίων ὑπονόμων.

Διότι, παρετηρήθη, καὶ δὲν εἶνε μῦθος, ὅτι κατὰ τὰς ἐπιδημίας αἱ ἄνευ ὑπονόμων συνοικίαι ἔμειναν ἀπρόσβλητοι.

Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι εἰς πάσας τὰς πεπολιτισμένας πόλεις ὑπάρχουσιν ὑπόνομοι, ἀλλ' ἐκεῖ φροντίζουσι καὶ περὶ τῆς καθαριότητός των· ἐνῷ ἐδῶ; φράξατε τὴν βῖνά σας διὰ τοῦ ὑπὸ συζήτησιν *μάκτρου* καὶ ἀπαντήσατε.

Τὴν γενικὴν συμπάθειαν κατέκτησεν ἐφέτος τὸ *Πρότυπον Λύκειον* διὰ τὸν ἐπιτυχῆ καταρτισμὸν τοῦ προσωπικοῦ του· ἄνδρες ἐπὶ πολλοῖς προτερήμασι διακρινόμενοι προσελήφθησαν νὰ διδάσκωσιν.

Ἀλλὰ καὶ τὸ προσωπικὸν τῶν Γυμνασίων ἐπίσης καλῶς κατηρτίσθη· σχετικῶς δ' ὀλίγισται ἀδικίαι ἐγένοντο, λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς ἀλλαγῆς *κυβερνητικοῦ συστήματος.*

Οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα ἀσχολούμενοι ἐβεβαίωσαν ἡμᾶς ὅτι πέρυσι δὲν ἔγειναν ὀλιγώτερα, καὶ τοι οὐδεμιᾶς ἐκτάκτου καταστάσεως τῶν πραγμάτων οὔσης.

Πόσον εὐτυχεῖς θὰ εἴμεθα ἂν οἱ τὸν κλῆρον ἐκτὸς τῆς πολιτικῆς θέσαντες, ἔπρατον τοῦτο διὰ τοὺς στρατιωτικοὺς καὶ τοὺς διδασκάλους! Ἐὰν οἱ στρατιωτικοὶ δὲν ἐπολιτεύοντο καὶ οἱ διδάσκαλοι δὲν ἐξηρτῶντο ἐκ τῆς πολιτικῆς, ἀλλοίαν μορφὴν θὰ εἶχεν ἡ στρατιωτικὴ καὶ ἐκπαιδευτικὴ κατάστασις τῆς ἀτυχοῦς πατρίδος!

Πῶς σᾶς ἐφάνη δὲ τὸ ὅτι μεταξὺ τῶν *Ἑλλήνων προϊόντων* συγκατελέγη καὶ ἡ *δυναμῖτις*;

Ναὶ καὶ ἡ δυναμῖτις.

Ἂς ἐρωτηθῶσιν οἱ πρόκριτοι Ζερβουδάκης, Ζυγομαλᾶς, Μηλιάδης καὶ Συννεφιᾶς καὶ θὰ σᾶς εἴπωσιν ὅτι καὶ κιβώτια δυναμίτιδος ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ τῶν οἰκιῶν των εὗρον καὶ ἀπειλητικὰς ἐπιστολὰς ἔλαβον, δι' ὧν ἔμαθον ὅτι «ἂν ἐντὸς τριῶν μηνῶν δὲν εἰσαχθῇ ἡ γλῶσσα τοῦ τόπου εἰς τε τὰ δικαστήρια καὶ τὰ συμβολαιογραφεῖα θὰ ἀποστολῶσιν εἰς τὴν ἄλλην ζωήν».

Ἐμπρός, *ἡρῳϊκοὶ* Χῖοι!

Νέαν ἔνδειξιν τιμῆς ἔλαβεν ὁ ἐν Μασσαλίᾳ ἑλληνοπρεπέστατος οἶκος *Ζαφειροπούλου*. Ἀποσταλέντος ὑπ' αὐτοῦ χρηματικοῦ ποσοῦ ὑπὲρ τῶν δυστυχῶν χολεριώντων, ὁ Δήμαρχος Μασσαλίας ἀπέστειλεν εὐχαριστήριον, ἐν ᾧ μεταξὺ τῶν ἄλλων λέγει ὅτι «ἔμβλημα τῆς ἐν Μασσαλίᾳ Ἑλληνικῆς κοινότητος εἶνε ἡ *χρηστότης*, ἡ *εὐποιΐα* καὶ ἡ *φιλανθρωπία*».

Καὶ ἰδοὺ ὅτι μία εὐγενὴς πρᾶξις γνησίου τῆς Ἑλλάδος τέκνου ἀνανακλᾷ ἐφ' ὅλου τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους.

Σεβαστός τις λόγιος, ἐκ τῶν καραδοκούντων τὴν ἐξελληνισιν τῆς ἐν Ἑλλάδι βασιλείας, ἀπέστειλεν ἡμῖν πρὸς δημοσίευσιν τὰ κατωτέρω, ἅτινα δημοσιεύομεν, ἀφοῦ τὸ θέλει.

«Ὅλως ἀνάρμοστον νομίζομεν τὸ ἐν τῇ βασιλικῇ αὐλῇ κρατοῦν ἔθος τοῦ νὰ ἑορτάζηται ἡ ἀμφιετηρὶς τοῦ ὀνόματος τῆς Α. Β. Υ. τῆς χαριτοβρύτου βασιλόπαιδος ἡμῶν Ἀλεξάνδρας τῇ 30ῇ Αὐγούστου, καθ' ἣν τελεῖται ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου Ἀλεξάνδρου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως. Ἐν τῷ ἐκκλησιαστικῷ ἡμῶν ἡμερολογίῳ φέρονται δύο ἅγιαι Ἀλεξάνδραι εἴτε Ἀλεξανδρίαι, ἀμφότεραι τὸν τοῦ μαρτυρίου ἀναδησάμεναι στέφανον· ἐξ ὧν ἡ μέν, κατὰ τὸν Συναξαριστήν, ὑπῆρχε σύζυγος τοῦ αὐτοκράτορος Διοκλητιανοῦ τοῦ ὠμοτάτου τούτου διώκτου τῶν χριστιανῶν, ἧς τὴν μνήμην ἄγει ἡ Ἐκκλησία τῇ 21ῃ Ἀπριλίου, ἡ δὲ ἦν μία τῶν ἑπτὰ παρθένων τῶν ἐν Ἀγκύρᾳ τῆς Γαλατίας τὸ μαρτυρικὸν τέλος δεξαμένων· καὶ τούτων τὴν μνήμην ἄγει τῇ 18ῃ Μαΐου. Εὐλογώτερον λοιπὸν καὶ ἁρμοδιώτερον ἤθελεν εἶναι ἂν ἐγίνετο μετάθεσις τῆς ἀμφιετηρίδος ἀπὸ τῆς 30ῆς Αὐγούστου εἰς μίαν τῶν ὑποδειχθεισῶν δύο ἡμερῶν· διότι οὐδὲν κοινὸν Ἀλεξάνδρῳ καὶ Ἀλεξάνδρᾳ. Ἄπορον μάλιστα πῶς ὁ αἰδεσιμώτατος ἱερεὺς τῆς σεπτῆς ἡμῶν ἀνάσσης δὲν ἔλαβε μέχρι τοῦδε τὴν πρόνοιαν νὰ ὑποβάλῃ τὴν προσήκουσαν διόρθωσιν τοῦ πράγματος.»

Ἄλλον ἐπίσημον ξένον ἐδέξαντο κατ' αὐτὰς αἱ Ἀθῆναι. Τὸν Κόμητα Ἀρνόλδον Φὸν Λίπες διδάκτορα τῆς φιλοσοφίας καὶ δεινὸν ἀρχαιολόγον, ἔχοντα δὲ καὶ τοὺς ἐπιζήλους τίτλους «πνευματικοῦ τῆς Αὐτοκρατορίσσης τῆς Αὐστρίας, θαλαμηπόλου *μυστικοῦ* τῆς Αὐτοῦ Ἁγιότητος τοῦ Πάπα Λέοντος τοῦ ΙΓ' καὶ ἐπισκόπου τοῦ Μονδούου.

Καλῶς ὥρισεν ὁ σεβασμιώτατος.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ

Τὸ ἀξιολογώτατον τῶν μὴ ἐν τῇ *Ἑβδομάδι* δημοσιευθέντων προϊόντων τῆς ἐγχωρίου φιλολογίας, κατὰ τὴν ἑβδομάδα ταύτην, εἶνε βεβαίως, ἡ ἐν παραρτήματι τῆς *Ἐφημερίδος* δημοσιευθεῖσα «Πτεροδρομία ἀπὸ Πειραιῶς εἰς Λάρισαν» τοῦ κ. Ἰ. Ἰ. Σκυλίσση.

Ἀξιέπαινος ὄντως εἶνε ἡ ἀπό τινος παρατηρουμένη τάσις πρὸς ἐπίσκεψιν καὶ μελέτην τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν, ἃς — κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ συνεργάτου ἡμῶν κ. Σ. Παγανέλη ἐν τῇ μετ' οὐ πολὺ δημοσιευθησομένῃ περιηγήσει του εἰς Πελοπόννησον — «ἀτελέστερον παντὸς ἄλλου γνωρίζομεν οἱ Ἕλληνες».

Ἐν τῇ «Πτεροδρομίᾳ» ταύτῃ, *πεταχτὰ* γεγραμμένῃ, ἀναγνωρίζει τις τὰ ἀναμφισβήτητα πλεονεκτήματα τοῦ ἀρχαιοτά-

του τῶν ἐπιζώντων Ἑλλήνων χαριτογράφων.

Ἓν μόνον θὰ παρατηρήσωμεν.

Ἐν τῇ διατριβῇ ταύτῃ διέλαθον τὸν κ. Σκυλίσσην ἐκφράσεις, αἵτινες, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν, τοῦ τε ἐν πολλαῖς ὑποδούλοις ἐπαρχίαις καταπεπτωκότος Ἑλληνικοῦ φρονήματος καὶ τῶν πολλαπλῶν κινδύνων — μὴ ἀγνώστων οὐδὲ τῷ ἐν τῇ «Πτεροδρομίᾳ» ἀναφερομένῳ Ἀρμενίῳ σατύρῳ — οὓς ἡ τάλαινα Ἑλληνικὴ φυλή, ἤδη κυρίως, διατρέχει, εἶνε ἐπιβλαβέσταται.

Καὶ λέγομεν ὅτι *διέλαθον* ταῦτα τὸν κ. Σκυλίσσην ἐπειδὴ τὸν γνωρίζομεν ὡς *φιλέλληνα Ἕλληνα*.

Ἐν τῷ Ἀγγλικῷ *Ἀθηναίῳ* ἐδημοσιεύθη λεπτομερὴς ἔκθεσις περὶ τῶν ἀπὸ τοῦ 1882 γενομένων ἀνασκαφῶν ἐν Ἐλευσῖνι μετὰ σχεδίου τοῦ ναοῦ. Ἡ Ἔκθεσις αὕτη εἶνε γεγραμμένη ὑπὸ τοῦ διαπρεποῦς λογίου καὶ φιλέλληνος, αἰδεσίμου *Ἰωσὴφ Χίρστ*, τοῦ τόσον ἐν Ἑλλάδι ἀγαπηθέντος.

Ἡ ἀρχαιοτάτη πατριαρχικὴ βιβλιοθήκη Ἀλεξανδρείας προσεκτήσατο διὰ δωρεᾶς τοῦ Βρεττανικοῦ μουσείου πανομοιότυπον τοῦ περιφήμου καὶ τῶν πρώτων χριστιανικῶν χρόνων Ἀλεξανδρινοῦ κώδικος, ὃν Κύριλλος ὁ Λούκαρις ἐδωρήσατο πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Ἀγγλίας Ἰάκωβον.

Σήμερον πάλιν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Χρηματιστηρίου Πειραιῶς ὁ γόης κλειδοκυμβαλιστὴς Ἀλφόνσος Χολστάϊν θέλει κατακηλήσῃ καὶ καταπλήξῃ τοὺς εὐτυχεῖς ἀκροατάς του.

Ὁ κ. Χολστάϊν καὶ ἐν τῇ φραγκικῇ Εὐρώπῃ δεόντως ἐκτιμᾶται· οὕτως ἐν τῷ εἰκονογραφημένῳ περιοδικῷ τοῦ Μιλάνου «Il Teatro illustrato» ὑπὸ τῷ τίτλῳ Alfonso Holstein ἀνέγνωμεν ἐνθουσιωδεστάτην σκιαγραφίαν μετὰ βιογραφικῶν πληροφοριῶν, ἐν ᾗ, καὶ ὡς συνθέτου καὶ ὡς ἐκτελεστοῦ, ἐξαίρεται «ἡ γαλλικὴ εὐφυΐα, τὸ Γερμανικὸν ἀγέρωχον καὶ ἡ Ἰταλικὴ χάρις», ἅτινα, κατὰ τὸ ἄνω περιοδικόν, χαρακτηρίζουσι τὸν κ. Χολστάϊν.

Μεγάλου ἐνδιαφέροντος συνέδριον τῶν διδασκάλων συνεκροτήθη ἐν Havre, εἰς ὃ προσέδραμον διδάσκαλοι ἐξ ἁπάσης τῆς Γαλλίας, ἐκ τῆς Ἀλσατίας καὶ Λορραίνης, ἐξ Ἀλγερίας, ἐξ Αὐστρίας, Ἀγγλίας, Ῥωσσίας, Βελγίου, Ἰταλίας καὶ λοιπῶν μερῶν, πλὴν τῆς Ἑλλάδος... καὶ δικαίως... «Ἀνάθεμα τὰ γράμματα, Χριστέ, καὶ πού τὰ θέλει»!

Τὴν 12 Σεπτεμβρίου γενήσεται μερικὴ ἔκλειψις Σελήνης ὁρατὴ ἐκ Παρισίων.

Ἡ ἐν Ἀγγλίᾳ ἱδρυθεῖσα ἑταιρεία πρὸς διαδοσιν τοῦ Εὐαγγελίου ἐν ταῖς ξέναις χώραις προτίθεται νὰ δημοσιεύσῃ τὰ χειρόγραφα ἡμερολόγιά της ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτῆς τῷ 1701 μέχρι τοῦ 1800. Ὑπολογίζεται δὲ ὅτι τὸ ἔργον θὰ περιληφθῇ ἐν πέντε τόμοις εἰς 8ον ἐξ 700 σελίδων τιμωμένοις ἐν συνόλῳ ὀκτὼ γουνεῶν.

Ἐπειδὴ ἡ ἑταιρεία αὕτη κυρίως ἐπέδρασεν ἐν τῇ Βορείῳ Ἀμερικῇ, τὰ ἡμερολόγια αὐτῆς θέλουσι παρέχῃ σπουδαῖον ἐνδιαφέρον τοῖς ἀσχολουμένοις εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ἀγγλικῶν ἀποικιῶν. Ἡ δημοσίευσις ἄρξεται ὅταν ὁ ἀριθμὸς τῶν συνδρομητῶν ὑπερβῇ τοὺς 250.

Ὑπὸ τὸν τίτλον *Κωνσταντινούπολις, Σμύρνη καὶ Ἀθῆναι* ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ Πάυλου Εὐδὲλ σειρὰ ἐπεισοδίων ταξειδίου ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ Τουρκίαν, γραφέντων ἐν εἴδει ἡμερολογίου καὶ εἰκονογραφηθέντων ὑπὸ τῶν Frédéric Régamey καὶ Adolphe Girardon.

Σειρὰ βιογραφιῶν Ἄγγλων ἐπιφανῶν ἀνδρῶν ἐκδοθήσεται ὑπὸ τοῦ A. Lang· τὸν πρῶτον τόμον θέλει ἀποτελέσῃ ἡ βιογραφία τοῦ Δαρβίνου γραφεῖσα ὑπὸ τοῦ Grand Allen.

Ἀγγέλλεται ἐπίσης ὅτι ἐκ τοῦ ἐν Λονδίνῳ τυπογραφείου τῶν Λόγκμαννς ἐκδοθήσεται λίαν προσεχῶς ἡ ἱστορία τῆς τετάρτης Σταυροφορίας, ὑπὸ τὸν τίτλον Pears (Edwin). The fall of Constantinople. (Ἡ πτῶσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως).

Ἀνάγλυφά τινα παριστῶντα ἀλληγορικὰς μορφὰς ἀνεκαλύφθησαν ἐν Παρισίοις κατὰ τὰς γενομένας ἐν τῇ Ἰατρικῇ Σχολῇ ἀνασκαφάς. Τὰ ἀνάγλυφα ταῦτα φαίνονται τῆς δωδεκάτης ἑκατονταετηρίδος καὶ ὑποτίθεται ὅτι ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῶν Κορδελιέρων.

Εὑρίσκεται ὑπὸ τὰ πιεστήρια τοῦ τυπογραφείου τοῦ Teubner «Die griechischen Culte und Mythen in ihren Beziehungen zu den Orientalischen Religionen».

Τῇ 4/16 Αὐγούστου ε. ε. ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Πέτερς ἐν τῷ Λιτζφιλδείῳ Ἀστεροσκοπείῳ τοῦ Ἀμιλτωνείου Κολλεγίου τοῦ ἐν Κλιντῶνι τῆς Νέας Ἐόρκης νέος πλανήτης, ὅστις, προστιθέμενος τοῖς ἤδη ὑπ' αὐτοῦ ἀνακαλυφθεῖσι τεσσαράκοντα δύο μικροῖς πλανήταις, ἀποτελεῖ τὸν διακοσιοστὸν τεσσαρακοστὸν ἕνατον γνωστὸν πλανήτην τοῦ στερεώματος. Σημειωτέον ὅτι πέντε πλανῆται ἀνεκαλύφθησαν κατὰ τὸ παρὸν ἔτος. Ἡ ἀνακάλυψις τοῦ τελευταίου τούτου πλανήτου ἐγκαίρως ἀναγγελθεῖσα διὰ τοῦ τηλεγραφείου παρετηρήθη καὶ ὑπὸ τοῦ κ. Bigourdan ἐν Παρισίοις δύο ἡμέρας μετὰ τὴν ἐν Κλιντῶνι πρώτην ἀναγγελίαν ἤτοι τῇ 6/18 Αὐγούστου.

Πρὸς πλήρωσιν τῶν δύο κενῶν θέσεων τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς Σχολῆς προεκηρύχθη ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας τῆς Γαλλίας διὰ τὴν 14/26 Ὀκτωβρίου διαγωνισμός, εἰς ὃν θέλουσι γείνῃ δεκτοὶ διδάκτορες ἡλικίας κατωτέρας τῶν τριάκοντα ἐτῶν.

Ἐν Βιέννῃ τελεσθήσεται ἐτησίως ὑπὸ τῆς Βιενναίας χαρακτικῆς ἑταιρείας (société de gravure de Vienne) Ἔκθεσις διεθνὴς ἔργων γραφικῶν. Καλλιτέχναι καὶ ἐκδόται παντὸς ἔθνους δύνανται νὰ μετάσχωσι ταύτης. Ἑλλανοδίκαι ἔσονται οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ μεγάλου Θαλαμηπόλου τοῦ Αὐτοκράτορος καὶ τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐπταμελὴς ἐπιτροπή, ἧς τέσσαρα μέλη ἐκλεχθήσονται ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας τῶν Καλλιτεχνῶν καὶ τρία μέλη ὑπὸ τῆς Βιενναίας Ἀκαδημείας τῆς Καλλιτεχνίας.

Ἐξεδόθησαν. Ἡ δευτέρα διατριβὴ «*Περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι μακροβιότητος*» τοῦ διαπρεποῦς ἐπιστήμονος καὶ ἀρχιάτρου *Βερνάρδου Ὀρνστεῖν*, (Makrobiotische Studie aus Griechenland von Dr. *Bernhard Ornstein* Generalarzt a D. der griechischen Armee zu Athen) ἐξαχθεῖσα ἐκ τοῦ Virchow's Archiv für pathologische Anatomie u.s.w. Περίεργά τινα ἐξαγόμενα τῶν μοναδικῶν τούτων μελετῶν τοῦ σεβαστοῦ γέροντος θέλομεν παράσχῃ προσεχῶς τοῖς ἀναγνώσταις τῆς «Ἑβδομάδος».

Ἱερὰ ἱστορία τῆς Παλαιᾶς διαθήκης πρὸς χρῆσιν τῶν ἑλληνικῶν σχολείων καὶ Παρθεναγωγείων, συμφώνως πρὸς τὸ κυβερνητικὸν πρόγραμμα καὶ κατ' ἔγκρισιν τῆς ἱερᾶς συνόδου ὑπὸ τοῦ λογίου ὑφηγητοῦ τῆς Θεολογίας καὶ καθηγητοῦ ἐν τῇ Ῥιζαρείῳ σχολῇ κ. *Ἰ. Ἐ. Μεσολωρᾶ*.

Ἱερὰ ἱστορία τῆς καινῆς διαθήκης (κατὰ τὸ σύγγραμμα τοῦ ἀειμνήστου Π. Ῥομπότου) ὑπὸ τοῦ ἰδίου κ. *Ἰ. Ἐ. Μεσολωρᾶ* καὶ διὰ τὴν αὐτὴν χρῆσιν.

Ἑλληνικὴ Χρηστομάθεια περιέχουσα τὰ ἐξ ἀρχαίων συγγραφέων διδακτέα τεμάχια ὑπὸ *Χ. Πουλλίου* καθηγητοῦ ἐν τῷ Βαρβακείῳ Λυκείῳ (τόμος Β' διὰ τὴν Β' τάξιν).

Ἡροδότου ἱστορίαι (μετ' εἰκόνων) διεσκευασμέναι κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς παιδαγωγικῆς ὑπὸ *Περικλέους Ἰασεμίδου* δ.δ. τῆς φιλοσοφίας καὶ καθηγητοῦ καὶ *Ἀριστείδου Χαροκόπου* νομαρχιακοῦ διδασκάλου (διὰ τὴν Δ' τάξιν τῶν δημοτικῶν σχολείων καὶ χάριν τῶν πολλῶν).

Πρόγραμμα τοῦ ΚΘ' σχολικοῦ ἔτους τῶν μαθημάτων τοῦ ἐν Γαλατσίῳ ἀρίστου ἑλληνικοῦ παρθεναγωγείου τοῦ διευθυνομένου, ὡς γνωστόν, ὑπὸ τοῦ διακεκριμένου παιδαγωγοῦ κ. *Ἀναστ. Ν. Βενέρη*.

Λογοδοσία τῶν κατὰ τὸ ΙΘ' ἔτος γενομένων ἐν τῷ φιλολογικῷ συλλόγῳ Παρνασσῷ (1883-1884) ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ ἀξιοτίμου καθηγητοῦ κ. *Τιμολέοντος Ἀργεροπούλου*.

Ἑλληνικὴ Γεωργία ὑπὸ *Π. Γερραδίου*. Τεῦχος 8ον περιέχον, ὅπως συνήθως, χρησιμωτάτην ὕλην.

ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΘΕΟΔΩΡΟΙ ΚΑΙ Η ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗ

Εἰς ἔγκριτόν τι φύλλον τῆς 22 Αὐγούστου ἐγράφη ὅτι ὁ ναὸς τῆς ἐν Σαλαμῖνι Μονῆς τῆς Φανερωμένης εἶναι

προσόμοιος τῷ ἐνταῦθα ναῷ τῶν ἁγίων Θεοδώρων· ὅτι αἱ ἁγιογραφίαι τοῦ αὐτοῦ ναοῦ εἰσιν ἔργον τοῦ 1732, ὅτι ἐγένοντο δαπάνῃ τοῦ ὁσίου Λαυρεντίου κλ. Ἐπειδὴ δὲ περὶ ζητημάτων τοιούτων ἀφορώντων εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ τέχνην, περὶ πασιγνώσων οἰκοδομημάτων στενῶς μετὰ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἱστορίας συνδεομένων, ὁ λαὸς ἐκ τῶν ἐφημερίδων, ὡς πρὸ διδασκάλων, ὀφείλει νὰ μανθάνῃ ἀληθῆ ἱστορικὰ καὶ ἀπαραποίητα γεγονότα, διὰ τοῦτο ἐπάναγκες καθῆκον ἡμῶν θεωροῦμεν ὅπως ἐπανορθώσωμεν τὰς ἀνακριβεῖς ταύτας πληροφορίας.

Οἱ δύο οὗτοι ναοί εἰσιν ὅλως ἀντιθέτου διατάξεως καὶ ὅλως διαφόρου ῥυθμοῦ. Ὁ μὲν ναὸς τῶν ἁγίων Θεοδώρων διαφυλάσσει τὸν καθαρὸν καὶ ἀμιγῆ Βυζαντιακὸν τύπον, ἐνῷ ὁ τῆς Φανερωμένης εἶναι κρᾶμα τοῦ Βυζαντιακοῦ ῥυθμοῦ καὶ τῆς Βασιλικῆς.

Ἡ στέγη τοῦ ναοῦ τῶν ἁγίων Θεοδώρων τηρεῖ τὰ καλούμενα «*Γάμματα*» τῶν Βυζαντινῶν, ὧν ἡ προσάρμοσις ἀποτελεῖ τὸν τύπον τοῦ Σταυροῦ ἐν μέσῳ τοῦ ὁποίου ὑψοῦται ὁ τροῦλλος, ἐνῷ ἡ στέγη τοῦ ναοῦ τῆς Φανερωμένης εἶναι ἁπλούστατα εἰς θόλος, ἐφ' οὗ κατὰ μοναδικήν, ὡς μέχρι τοῦδε γινώσκω, ἐξαίρεσιν ὑπάρχουσι 4 παρεκκλήσια, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων ἐπὶ τετραγωνικῆς βάσεως ὑψοῦται ὁ τροῦλλος.

Ἐπὶ τῆς στέγης τοῦ ναοῦ τῶν ἁγ. Θεοδώρων ὑπάρχουσι τοιαῦτα *παρεκκλήσια*;

Ἡ ἐσωτερικὴ διάθεσις καὶ ἀρχιτεκτονικὴ κάτοψις τοῦ ναοῦ τῶν ἁγίων Θεοδώρων διαφυλάττει τό τε σχῆμα καὶ τὰς αὐστηρὰς συμμετρίας τοῦ ἀμιγοῦς Βυζαντιακοῦ τύπου, ἐνῷ ἡ ἐσωτερικὴ διάθεσις καὶ ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τοῦ ναοῦ τῆς Φανερωμένης κάτοψις διαφυλάσσει τὸν τύπον τῆς Βασιλικῆς. Καὶ τέλος ὁ μὲν ναὸς τῶν ἁγ. Θεοδώρων ἔργον τοῦ 1050 ἀντιπροσωπεύει ἐποχὴν καὶ ῥυθμὸν τοῦ ιά'. αἰῶνος, ἐνῷ ὁ παρὼν ναὸς τῆς Φανερωμένης, ἔργον τοῦ ιζ'. αἰῶνος [1670], ἀντιπροσωπεύει ὅλως ἐποχὴν ἄλλην καὶ σύστημα ἰδιόρρυθμον τύπου, καθ' ὃν συνήθως ἱδρύοντο οἱ χριστιανικοὶ Ναοὶ κατὰ τοὺς τελευταίους τῆς δουλείας χρόνους.

Αἱ ἁγιογραφίαι τοῦ Ναοῦ ὡσαύτως δὲν ἐγένοντο τῷ 1732, ἀλλὰ τῷ ΑΨΛΕ = 1735, ἐγένοντο δὲ οὐχὶ δαπάνῃ τοῦ ὁσίου Λαυρεντίου, ἀλλὰ δαπάνῃ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰωαννείμ τοῦ καὶ Ἡγουμένου τῆς Μονῆς, ὡς μανθάνομεν ἐκ τῆς ἑξῆς ἐντὸς τοῦ Ναοῦ ἐπιγραφῆς

ΑΨΛΕ = [1735]

«Ἱστορίθη ὁ Θεῖος καὶ πάσσεπτος ναὸς οὗτος τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν διὰ συνδρομῆς κόπου τε καὶ δαπάνης τοῦ πανοσιωτάτου ἐν ἱερομονάχοις καὶ προσκυνητοῦ καὶ καθηγουμένου Ἰωακείμ υἱοῦ τοῦ ὁσιωτάτου ἐν μοναχοῖς Λαβρεντίου κτιτόρου ταύτης Μονῆς ἅμα τε τοῦ εὑρισκομένου προσκυνητοῦ καὶ ἱερομονάχου Ἰωάσαφ τε καὶ Μακαρίου ἀρχιερατεύοντος τοῦ πανιερωτάτου καὶ λογιωτάτου Μητροπολίτου Ἀθηνῶν κυρίου Ζαχαρίου. Ἱστορήθη διὰ χειρὸς Γεωργίου Μάρκου ἐκ πόλεως Ἄργους καὶ τοῦ μαθητου αὐτοῦ Νικολαου Μπενιζέλου, Γεωργάκης καὶ Ἀντώνιος.»

Σημειωτέον δ' ὅτι ὁ ναός, ὅστις ἐν τῇ ἐν λόγῳ ἐφημερίδι προσδιορίζεται καὶ καλεῖται ναὸς τῆς Φανερωμένης, οὗτος, ὡς καὶ ἐκ τῆς ἄνω ἐπιγραφῆς γίνεται δῆλον, εἶναι ναὸς τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου. Φανερωμένη δὲ καλεῖται ὁ παρὰ τὸν μέγαν ναὸν ναΐσκος τῆς Θεοτόκου, ἐν ᾧ ὑπάρχει ἡ εἰκών, ἣν ἐν γῇ εὗρεν ὁ κτίτωρ τῆς Μονῆς Λαυρέντιος καὶ ἐν ᾗ καὶ ὁ τάφος αὐτοῦ.

Ἐκτενέστερον περὶ τοῦ Ναοῦ τούτου τῆς Μονῆς Φανερωμένης ἐπραγματεύθημεν ἐν Λειψίᾳ ἐν τῷ περιοδικῷ «Ἑσπέρῳ» ἀριθ. 32, ἑτέρας δὲ ἀνεκδότους πληροφορίας περὶ τῆς αὐτῆς Μονῆς ἐδημοσιεύσαμεν ἐν τῷ περιοδικῷ «Ἑβδομάδι» ἀριθμ. 27.

Ὡς πρὸς δὲ τὸ θαυμαστότερον, ὅπερ ἀναφέρει ἡ ἐν λόγῳ ἐφημερίς, ὅτι ἐν τοῖς ἱεροῖς κειμηλίοις τῆς Μονῆς διασώζεται ἡ κάρα τοῦ ἁγ. Ἱεροθέου, ὡς ἐν παρόδῳ ἀναφέρομεν, ὅτι ὁμώνυμος κάρα ὑπάρχει καὶ ἐν τῇ ἄνω τῆς Δαυλείας Μονῇ τῆς Ἱερουσαλήμ. Ἡ κάρα δὲ ἡ ἐν τῇ Μονῇ Φανερωμένης ὑπάρχουσα προέρχεται ἐκ τῆς 2 ὥρας μακρὰν τῶν Μεγάρων διαλυθείσης Μονῆς τοῦ ἁγ. Ἱεροθέου. Ὡς δ' ἔκ τινος ἀνεκδότου ἱστορικῆς πηγῆς μανθάνομεν, τῷ 1738 ἱερομόναχός τις ἐκ Μεγάρων Παΐσιος τοὔνομα ἀνεῦρε τὸ λείψανον καὶ τὴν κάραν τοῦ ἁγ. Ἱεροθέου κειμένην εἰς τὸν νότιον τοῖχον τῆς ἀνωτέρω ἤδη διαλελυμένης Μονῆς, ἥτις ἐκαλεῖτο Μονὴ τῆς Θεοτόκου τῆς «κυπαρίσσου». Ἐπισκεφθέντες πρό τινος τὴν Μονὴν ταύτην εἴδομεν τὸν εἰρημένον τάφον τοῦ ἁγίου, ἄνω τοῦ ὁποίου ὑπάρχει ἐφ' ὑγροῖς εἰκὼν τῆς Θεοτόκου μὲ τὴν ἐπιγραφὴν «ΜΡ ΘΕΟΥ Η ΚΥΡΙΑ ΤΩΝ ΑΓΓΕΛΩΝ ΚΑΙ ΚΕΠΑΡΙΟΤΙΣΑ» ἀριστερᾷ δὲ τῷ ὁρῶντι ὑπάρχει ὁ ἅγιος Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης λέγων, «χαῖρε τῶν Ἀθηναίων τὰς πλοκὰς διασπῶσα», δεξιᾷ δὲ ὁ ἅγιος Ἱερόθεος συνεχίζων τὸν ὕμνον «Χαῖρε τῶν ἁλιέων τὰς σαγήνας πληροῦσα».

Ἐν τῇ Μονῇ ταύτῃ διεσώθησαν ἐπὶ τοῦ τρούλλου λαμπρὰ πανομοιότητα τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Σοφίας, τοῦ ἐν Βενετίᾳ ναοῦ τοῦ ἁγίου Μάρκου καὶ τοῦ ἐν Σικελίᾳ ἀρχαιοτάτου ναοῦ Martoranas.

Περὶ τοῦ Ναοῦ τούτου ἄλλοτε πλειότερα, ἤδη ἐγράψαμεν τόσα, ὅσα ἔφερεν ὁ ῥοῦς τοῦ λόγου πρὸς ἐπανόρθωσιν τῶν ἀνωτέρω ἀνακριβῶν πληροφοριῶν.

Γ. ΛΑΜΠΑΚΗΣ.

Σημ. τ. Ἐ δ. Ἡ μόνη σχέσις, ἥτις δύναται νὰ ὑπάρξῃ μεταξὺ Ἁγίων Θεοδώρων καὶ Φανερωμένης, εἶνε ἡ συνύπαρξίς των ἐν παροιμίᾳ τινὶ τῶν Μεγάρων, δηλοῦσα ὅτι λέγει τις ἄλλ' ἀντ' ἄλλων. Ἡ παροιμία αὕτη ἐν Μεγάροις μὲν λέγεται «ἀπὸ τὸν Ἅγ Θόδωρο καὶ στὴ Φανερωμένη» ἐν Ἀθήναις δὲ «ἀπὸ τὸν Ἅγ-Πολύκαρπο καὶ στὴ Φανερωμένη».

Η ΕΝ ΚΑΛΑΒΡΥΤΟΙΣ ΠΑΝΗΓΥΡΙΣ

Ὅπως οἱ καλλιεργήσαντες τὸ δένδρον τοῦ πολιτισμοῦ ἡμέτεροι πρόγονοι ἐν ὡρισμένοις τοῦ ἔτους χρόνοις συνηθροίζοντο ἐν τόποις τακτοῖς, ἐν οἷς αἱ κατ' ἀρχὰς τελούμεναι τοπικαὶ μόνον ἑορταὶ κατέστησαν ἐθνικαὶ συναθροίσεις καὶ πανηγύρεις, οὕτω καὶ ἡμᾶς τοὺς ἀπογόνους ἐκείνων τοπικὴ ἑορτὴ περισυνάγει πανταχόθεν πάντας πρὸς προσκύνησιν τοῦ ἑορταζομένου ἁγίου, μετὰ τὴν ὁποίαν νέοι τε καὶ νέαι καὶ πάσης ἡλικίας βροτοὶ ἐπιχέονται εἰς μακρὰς εὐωχίας, εὐθυμίας, χοροὺς καὶ τερπωλάς.

Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ πάλαι ἐν τῇ μητρὶ τῆς ἐλευθερίας Ἑλλάδι καὶ τῇ πολυταλάντῳ Ἀνατολῇ ἡ θρησκεία ἦτο συνδεδεμένη μετὰ τῆς ἐμπορίας, συνήρχοντο ἐν ταῖς πανηγύρεσι πάντες οἱ ἔμποροι μετὰ τῶν ἑαυτῶν ἐμπορίων καὶ τούτου ἕνεκα αἱ θρησκευτικαὶ αὗται συναθροίσεις κατέστησαν τόπος ἐμπορικῆς ἑστίας.

Τοιαύτη τις εἶνε καὶ ἡ τῶν Καλαβρύτων πανήγυρις, ἥτις συσταθεῖσα μετὰ τὴν ἐν τῇ μονῇ τοῦ Σπηλαίου εὕρεσιν τῆς ὑπὸ τοῦ ὁσίου Λουκᾶ πλασθείσης εἰκόνος τῆς πανσέπτου Παρθένου πρὸς προσκύνησιν αὐτῆς, κατέστη μετέπειτα τόπος ἐμπορικῆς συναλλαγῆς.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν αἱ συναθροίσεις καὶ αἱ ἐμπορικαὶ συναλλαγαὶ ἐγίνοντο ἐν τοῖς περὶς τῆς μονῆς Σπηλαίου, ἀλλὰ περὶ τὸ 70 ἔτος πρὸ τῆς ἱερᾶς ἡμῶν ἐπαναστάσεως, φόνου ἐν τῷ τόπῳ τῆς συναθροίσεως συμβάντος, ὑπεχρεώθησαν οἱ ῥασοφόροι τοῦ Σπηλαίου κατὰ τουρκικόν τινα νόμον εἰς τὴν πληρωμὴν δέκα ἑκατοντάδων γροσίων, μετὰ τὴν καταβολὴν τῶν ὁποίων τόπος τῆς ἐμπορικῆς συναλλαγῆς ἐτάχθησαν τὰ Καλάβρυτα. Καὶ ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου οἱ μὲν καθαρῶς προσκυνηταὶ μεταβαίνουσι εἰς τὴν μονὴν τοῦ Σπηλαίου, οἱ δὲ ὁπαδοὶ τοῦ κερδῴου Ἑρμοῦ συνέρχονται ἐν Καλαβρύτοις, ὅπου ἐν πολυσκίῳ τετραγωνικῷ περιβόλῳ ἠυτρεπισμένῳ τῇ ἐπιμελείᾳ τῶν ἀξιεπαίνων δημοτικῶν ἀρχῶν ἱστᾶσι τὰς σκηνάς των καὶ δέχονται μετὰ πολλῶν φιλοφρονήσεων τοὺς ἀγοραστάς, οἵτινες καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χρονικῇ περιόδῳ εἶχον προσβληθῇ ὑπὸ τῆς ἐπιδημικῆς νόσου... ἀχρηματίας, ἥτις ἐφέτος προσέβαλε *κατακέφαλα*. Οἱ δὲ κάπηλοι, βλέποντες ὅτι ἐν τῇ πολυπληθεῖ ταύτῃ συναθροίσει οὐδὲ τὰ προχώματα τοῦ προστάτου των θεοῦ ἐπήρκουν αὐτοῖς, εὐηρεστοῦντο μόνῳ τῇ ἀκερδεῖ ἀνταλλαγῇ τῆς ἐμπορίας των.

Παρατηρητέον δ' ὅτι αἱ ὑπερβολικῶς εἰς τὰς τοιαύτας συναθροίσεις φοιτῶσαι θεαὶ τῆς Ἔριδος καὶ τῆς ἀδικίας οὐδαμοῦ ἀνεφάνησαν ἕνεκα τῶν δραστηρίων μέτρων, ἅπερ ἔλαβον αἱ ἐνταῦθα διοικητικαί, στρατιωτικαὶ καὶ τοπικαὶ ἀρχαί, αἵτινες μετὰ λίαν εὐαρίθμων ὁπλιτῶν περιεπόλουν τὰ δίκην *μελισσῶν ἀδιάνων* συναθροισθέντα πλήθη, μὴ ἐπιτρέψασαι οὔτε νυκτός, οὔτε ἡμέρας τὴν εἰς ταῦτα εἰσέλασιν τῶν θεῶν τούτων, αἵτινες δίκην κατασκόπων παρεφύλαττον νὰ εἰσπηδήσωσι καὶ ἀνατρέψωσι τὰ πάντα.

ΛΑΔΩΝ.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΑΝΕΥ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

Ἡλικία τοῦ Παρισινοῦ τύπου. — Ἰδοὺ πληροφορίαι τινὲς περὶ τῆς ἡλικίας.... οὐχὶ τῶν ἀναγνωστριῶν ἡμῶν ἀλλὰ τῶν ἐν Παρισίοις ἐκδιδομένων ἐφημερίδων:

Αἱ *Μικραὶ Γνωστοποιήσεις* ἀριθμοῦσι 300 ἐτῶν ζωήν, ἡ *Ἐφημερὶς τῆς Γαλλίας* 252, ὁ *Αἰὼν* 48, ἡ *Πατρὶς* 43, ὁ *Φίγαρο* 29, ἡ *Ἐφημερὶς τῶν Συζητήσεων* 94, ὁ *Παγκόσμιος Μηνύτωρ* 94, ἡ *Ἐπιθεώρησις τῶν Δύο κόσμων* 56, ἡ *Βρεττανικὴ Ἐπιθεώρησις* 58 τὸ *Γραφικὸν Ταμεῖον* καὶ τὸ *Οἰκογενειακὸν Μουσεῖον* 50 ἐτῶν.

Ἡ ἐφημερὶς εἶνε ἐπικερδὴς ἐπιχείρησις ἐν Γαλλίᾳ, ἂν διευθύνηται καλῶς, καὶ ὀλίγαι ἐπιχειρήσεις ἀποφέρουσι τοσαῦτα κέρδη. Ἡ *Ἐπιθεώρησις τῶν Δύο Κόσμων* ἐξέδωκε τὰς μετοχὰς αὐτῆς εἰς 5,000 φρ. σήμερον δὲ ἀξίζουσι 150,000 φρ. ὁ *Φίγαρο*, ὁ *Χρόνος*, ὁ *Αἰών*, ἡ *Μικρὰ Ἐφημερὶς*, ὁ *ΙΘ΄. Αἰὼν* καὶ πολλαὶ ἄλλαι διανέμουσι μέγιστα μερίσματα εἰς τοὺς μετόχους των. Ὡς πρὸς δὲ τὰς ἑλληνικὰς ἐφημερίδας.... ἀντὶ νὰ ὑπολογίζωμεν τὰ κέρδη των ὑπολογίζομεν τὰ στοιχεῖά των!

Ὅπου ἀποδεικνύεται ὅτι περισσότερα κερδίζει τις ἂν ἐγάζῃ φωνὰς παρὰ ὅ,τιδήποτε ἄλλο. — Ἡ περιώνυμος Ἀδελίνα Πάτη πρόκειται νὰ μέλῃ καὶ αὖθις, τὸν προσεχῆ χειμῶνα. Πᾶσαι δ' αἱ ἐφημερίδες ἀναγράφουσι τοῦτο ὡς ἀξιομνημόνευτον γεγονός.

Ἡ Πάτη εἶνε τεσσαράκοντα ἑπτὰ ἐτῶν γεννηθεῖσα τῷ 1838. Ἡ ἀληθὴς αὐτῆς ἡλικία ἀπεκαλύφθη πρὸ δύο ἐτῶν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ κατὰ δίκην τινὰ περιεργοτάτην, ἣν ἐκίνησε κυρία τις Σοφία Μαντζόκη, ἡ μυήσασα αὐτὴν ἐκ παιδικῆς ἡλικίας τὴν τέχνην τοῦ ᾄδειν. Ἡ κυρία Μαντζόκη ἀπῄτει ὡς πρὸ πολλοῦ ὑπεσχημένον αὐτῇ τὸ ποσὸν 3,000 δολλαρίων. Ἡ δίκη αὕτη ἐστοίχισεν εἰς τὴν Πάτη οὐ μόνον τὸ ποσὸν τοῦτο ἀλλὰ καὶ τὴν ἀποκάλυψιν τῆς ἡλικίας της. Ἕως τότε ἐφαίνετο γεννηθεῖσα τῷ 1843. Οὕτω ἰδίᾳ σημειοῦται ἡ γέννησίς της ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Λαρούς.

Ἡ περιουσία τῆς Πάτη εἶνε μεγάλη. Δύναταί τις νὰ σχηματίσῃ ἰδέαν μέχρι τίνος δύναται ν' ἀνέλθῃ ἂν ἀναμνησθῇ ὅτι ἡ ἔξοχος ἀοιδὸς ἐλάμβανε μέχρι 32,000 φρ. καθ' ἑσπέραν ἐν ταῖς περιοδείαις αὐτῆς ἐν Ἀμερικῇ, ἃς ἐξετέλεσε πρό τινων ἐτῶν. Ἀντὶ 32,000 φρ. ἔμελπε δύο ᾄσματα καὶ δύο δυῳδίας, ὥστε κατ' ἀναλογίαν, δι' ἕκαστον ᾀδόμενον τεμάχιον ἐλάμβανε 8,000 φρ.

Εἷς περίεργος ὑπελόγισεν ὅτι ἡ Πάτη κατὰ μέτον δρον λαμβάνει 7—9 φρ. δι' ἑκάστην λέξιν ἥτις ἐξέρχεται τοῦ στόματός της. Ἡ δυῳδία τῆς Α΄. πράξεως τῆς *Τραβιάτας*, τὴν ὁποίαν ἔμελπε μετὰ τοῦ Νικολίνη καὶ ἥτις διήρκει ἓξ λεπτὰ ἀπέφερεν εἰς τὸ εὔδαιμον τοῦτο ζεῦγος 8,500 φρ. τουτέστι 1400 φρ. δι' ἕκαστον λεπτόν!...

Ἡ ἀποτέφρωσις τῶν νεκρῶν. — Ὁριστικὴ πλέον ἐλήφθη ἀπόφασις, ὅπως καίωνται τὰ σώματα τῶν νεκρῶν καὶ ἐν Παρισίοις.

Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τῆς μεγαλοπόλεως ταύτης ἐψήφισε πίστωσιν 245,975 φρ. πρὸς ἵδρυσιν τοῦ καταλλήλου ἀποτεφρωτικοῦ κλιβάνου ἐν τῷ Δυτικῷ Νεκροταφείῳ.

Ἡ ἀποτέφρωσις γενήσεται οὐχὶ κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Σιέμενς, ἀπαιτοῦν δι' ἕκαστον σῶμα δαπάνην 187 φρ. καὶ 50 λεπτῶν, ἀλλὰ κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Γκορίνη, οὗτινος ἐπιτυχὴς χρῆσις ἐγένετο ἐν Μιλάνῳ καὶ Ῥώμῃ.

Κατὰ τοῦτο ὁ κλίβανος ἀνάπτεται διὰ ξύλων· ἡ θερμότης ἀνέρχεται ὑπὲρ τοὺς 600 βαθμούς, ἡ δὲ καῦσις τοῦ πτώματος, ἄνευ τινὸς δυσοσμίας, κατορθοῦται ἐν μιᾷ ὥρᾳ ἢ δύο.

Ἡ πόλις τῶν νεωτερισμῶν, ἡ τὸ καινοφανὲς ἀπλήστως ἐπιδιώκουσα, δίδει τὸ σύνθημα καὶ πάλιν τῆς προόδου, ἀλλὰ τὴν φορὰν ταύτην θέτουσα εἰς ἐνέργειαν συνήθειαν πρὸ αἰώνων παραδεδεγμένην.

Ποσάκις ἡ ἀληθὴς πρόοδος κεῖται οὐχὶ ἐπὶ τὰ πρόσω, ἀλλ' ἐν τῇ ἐπιστροφῇ εἰς τὰ ὀπίσω,—ἰδίως δὲ δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας!...

Ὄφις νοσταλγῶν. — Μέχρι τοῦδε ἦτο γνωστὸν ὅτι οἱ λέοντες νοσταλγοῦντες καὶ βαρέως φέροντες τὴν στέρησιν τῆς ἐλευθερίας των οὐχὶ μόνον δὲν πολλαπλασιάζονται ἐν τῇ δουλείᾳ, ἀλλὰ καὶ πολλάκις ἐκδηλοῦσι διαθέσεις αὐτοκτονικάς· ἤδη [illegible] καὶ [illegible] δὲν στεροῦνται εὐαισθησίας.

Οὕτω τὸ θηριοτροφεῖον τοῦ Βοτανικοῦ Κήπου τῶν Παρισίων ἐπλουτίσθη δι' ἑνὸς *Εὐνήκτου Μυοθήρα* (Eunectes Murinus) μήκους μεγαλειτέρου τῶν ἓξ μέτρων καὶ ὄγκου ἀναλόγου πρὸς αὐτό. Ὁ ὄφις οὗτος ἐκ πλάνης ἐκληφθεὶς τὸ πρῶτον ὡς *Βόας* εἶνε ἓν τῶν ἐν Εὐρώπῃ μεγίστων ἑρπετῶν τῆς συνομοταξίας ταύτης, ἠγοράσθη δὲ ἐν Λιβερπούλῃ παρά τινος θηριοτρόφου, ὅστις τὸν μετεκόμισεν ἐκ τῆς νοτίου Ἀμερικῆς. Ὁ ῥηθεὶς *Εὔνηκτος* ἐνδρεύει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν τῇ πλήρει ὕδατος πυέλῳ τῆς κοίτης του, κρατῶν τὴν κεφαλὴν ὑψωμένην ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος, ἐξέρχεται δὲ μόνον ἐπί τινας στιγμάς. Ἀλλ' ἀτυχῶς μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης οὐδεμίαν τροφὴν ἔλαβε, καί τοι πολλὰ θυματα τῷ προσέφερον, ἐξακολουθεῖ δὲ νὰ ἐμμένῃ εἰς τὴν σχεδὸν παντελῆ ἀκινησίαν του. Εὐχόμεθα νὰ παρηγορηθῇ!

Ἄκρον ἄωτον σεμνότητος καθηγητοῦ τῆς Ἠθικῆς. Νὰ διευθετῇ τὴν βιβλιοθήκην του καὶ νὰ θέτῃ χωριστὰ τοὺς ἄρρενας καὶ χωριστὰ τοὺς θήλεις συγγραφεῖς.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

151. *Αἴνιγμα.*

Ὑπὲρ τὸ χῶμα εἶμαι καὶ ἐπ' αὐτοῦ καὶ ὑπ' αὐτὸ
μὲ πίνεις καὶ μὲ τρώγεις καὶ μ' ἀναπνέεις ἐν ταὐτῷ.

152. *Αἴνιγμα.*

Χωρὶς πόδια, χωρὶς χέρια, αἰωνίως ταξειδεύω,
καὶ τὴ ῥάχη ὁ καθένας μοῦ φιλεῖ ὅταν μισεύω.

153. *Στοιχειόγριφος.*

Εἶμαι πάσης δυσθυμίας ὁ ἀμείλικτος ἐχθρός,
καὶ εἰς τὰς ἐκλογὰς τὴν θέσιν ἔχω πάντοτε ἐμπρός·
ἂν μ' ἀλλάξῃς τὸ καπέλλο καὶ μοῦ βγάλῃς τὸ [κολλάρο,
εἰς τὴν ῥάχη θὰ σὲ πάρω.

154. *Λεξιγριφος.*

Τὸ πρῶτον εὐκολώτατον. μυστήριον τὸ ἄλλο,
τὸ πρῶτον λίς, ὅ,τι κι' ἂν κῇ. γλὲ τ' ἄλλο ἀμφι- [βάλλω

155. *Πρόβλημα.*

Τίνι τρόπῳ πολλαπλασιάζοντες 2 δραχ. ἐπὶ 2 δραχμὰς δυνάμεθα νὰ ἔχομεν δραχμὰς 40;

156. *Σχηματισμὸς Λέξεως.*

Μὲ ἐπὶ τέλους ποία λέξις εἶνε αὐτὴ ἐν ᾗ περιέχεται:

«Ἀγνὸς γάμος, ὠμὸς μάγος, αἰώνιος ἀγών, ἀΐδιος γνῶσις, δῶμα καὶ γωνία, μίγμα ἀπὸ ἴα κ. λ.;»

157. *Ἀπρόπτωτον.*

Ὁποίαν σημασίαν δύναται νὰ ἔχῃ τὸ ἑξῆς αἴνιγμα:

Τὸ πρῶτόν μου ῥινόκερων, τὸ δεύτερον χελῶνα
τὸ ὅλον μου λαβόρινθον δηλοῖ καὶ κυκεῶνα.

158. *Ἀπρόπτωτον.*

Πόθεν παράγεται ἡ λέξις βαγόνι (σιδηροδρομικὴ ἅμαξα);

ΛΥΣΕΙΣ

143. Κέντημα.—144. Μτγραμσίγμα.—45. Χάχας.—146. Ἡ γλῶσσα.—147. Εἷς τὴν ἠρωϊκὴν σύζυγον τοῦ Λάμπρου Τζαβέλλα.—148. Τὸ ποσὸν ἦτο ἐκ δραχ. 1736. Διενεμήθη δὲ ὡς ἑξῆς. Τὸ 1)5 τῶν ὑπολειπομένων 520 ἤτοι δρ. 104+400 =504 ἔλαβεν ὁ μάγειρος, 520 ὁ ἁμαξηλάτης καὶ τὸ ἡμισυ τῶν [illegible] =1032 ἤτοι 512+200 δηλαδὴ δρ. 712 ὁ ὑπηρέτης —149. Ἐπειδὴ τὸ ψῦχος συμπυκνοῖ τὸν ἀέρα, ὁ δὲ ἦχος εἶνε ἐντονώτερος ὅσον μᾶλλον συμπεπυκνωμένος εἶνε ὁ ἀήρ, ἕπεται ὅτι τὸν χειμῶνα οἱ κώδωνες ἀκούονται μακρότερον ἢ τὸ θέρος. Τοὐναντίον ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν ὀρέων ὅπου ὁ ἀὴρ εἶνε ἀραιότερος παρὰ εἰς τὰ κατώτερα στρώματα μόνον οἱ πλησίον κρότοι ἀκούονται.—150. Διότι νυστάζει τις καὶ μέρα μεσημέρι, ὅτε μάλιστα νεύει (κουτουλᾷ) καὶ περισσότερον.

Λύται τῶν πλείστων.

Ἐν Ἀθήναις οἱ κ. κ. Ἀ. Β.—Γ. Ζ.—καὶ Γ. Β. ἐν Πειραιεῖ ἡ δεσποινὶς Ἀκτίς (Α. Ν. Κ.).

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Ε. Π. Γαργαλιάνους. Σειρὰ β΄. ἐξαμην. ἀπεστάλη. — κ. Θ. Σ. Καλάμας. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — Γ. Φ. Βῶλον. Τὸ φύλλον στέλλεται κατὰ τὴν ὑφ' ὑμῶν δοθεῖσαν διεύθυνσιν πρὸς κ. Α. Α. Δ. — Ι. Χ. Ἀλεξάνδρειαν. Σᾶς ἀπεστάλη τὸ παραλειφθὲν φύλλον. — Γ. Α. Β. Καλάμας. Τὰ αἰτούμενα φύλλα εἶχον ἀποσταλῆ, θὰ ἀπωλέσθησαν ἐν τῷ Ταχυδρομείῳ, ἤδη καὶ πάλιν σᾶς τὰ ἀποστέλλομεν. — κ. Κ. Δ. Δ. Τρίκκαλα. Ἐλάβομεν τὰς ἐσωκλείστους τρεῖς συνδρομάς, ὡς καὶ τὰς ἀποδείξεις, θερμῶς σᾶς εὐχαριστοῦμεν περὶ συνδρομητοῦ κ. Α. Σ. Θὰ σᾶς γράψωμεν προσεχῶς. — κ. Γ. Ι. Φ. Τραπεζοῦντα. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Ν. Μ. Θεσσαλονίκην. Τὰ καθυστερήσαντα ἀπεστάλησαν· θὰ πράξωμεν κατὰ τὴν παραγγελίαν σας. — κ. Π. Κ. Ἀλεξάνδρειαν. Ἀπεστάλησαν τὰ σώματα α. καὶ β΄. ἔτους ἀνὰ πέντε, κατὰ τὴν παραγγελίαν σας. [illegible] ἀποσταλὲν ἐλήφθη καὶ ἐφηρμόσθη ἡ μέθοδός σας μετ' ἐπιτυχίας. — κ. Α. Α. Μύκωνον ἐλήφθη σᾶς εὐχαριστοῦμεν.

Ἐν Ἀθήναις. — Τυποις «Κοφινᾶ».